Ч. 225 (14.768). Львів, середа 13. жовтня 1937 Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . 5.00 зол.
Четвертрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Втеча валенсійського уряду

ДО БАРСЕЛЬОНИ.

ПАРИЖ, 12.10. ПАТ. „Евр" повідомляє, що еспанський уряд рішив перевести основну реорганізацію. Тому, що арагонський фронт остаточно зліквідований, валенсійський уряд рішив перенести свій осідок до Барсельони.

—o—

Перед вирішним боєм на астурійському фронті.

ПАРИЖ, ПАТ. Авас повідомляє, що національні війська заняли вчора Кангас де Оніс. Перед відступом астурійці знищили місто. Тепер обі противники окопалися на лінії здовж ріки Селля, що її астурійці дуже зміцнили. Вирішна боротьба на цьому фронті рішить про долю Астурії. Команда національних військ кинула на цей фронт усі свої сили. Передні стежі національних військ перепустили коло 700 жінок і дітей утікачів з гірських сіл, які вже від тижня мандрували в голоді і холоді до позицій національних військ. Утікачі стверджують, що між урядовими військами щораз то більша деморалізація.

КОМУНІКАТ ОБОХ УРЯДІВ.

ВАЛЕНСІЯ, ПАТ. Комунікат валенсійського уряду повідомляє, що на північному і полудневому фронті завзяті бої.

САЛЯМАНКА, ПАТ. Головна кватира національних військ повідомляє, що в Астурії відбувається далі переможний марш національних військ, які заняли багато верхів і кілька місцевостей. На полудневому фронті національні війська відбили два наступи противника. У вересні літаки національних військ скинули 22 літаки червоних.

—o—

Чи Франція відкриє французько-еспанський кордон?

ПАРИЖ, 12. 10. ПАТ. Авас підкреслює, що Італія відмовляючись взагалі від розмов трьох держав зацікавлених на Середземному Морі і передаючи вирішення справи комітетові неінтервенції, забуває, що цей комітет безсильний вирішити цю справу. В комітеті доходить постійно до завзятої полеміки між представниками Італії і Німеччини з большевицьким делегатом. З уваги на неуступчивість Італії Франція мусить призадуматися над відповідними розпорядками у справі привернення рівноваги сил, що її захитав італійський уряд, висилаючи масово військо і военний матеріял ген. Франкові. Відкриття французько-еспанського кордону виключає висилку французьких військ до Еспанії. Вона обмежиться до скасування спеціяльних віз. Вербування добровольців матиме чисто індивідуальний характер. Крім того приверне свобідний перевіз военного матеріялу через Францію до Еспанії. Приватні фабрики матимуть змогу свобідно висилати свої вироби до Еспанії. Одначе французький уряд означить своє становище щойно по основнім розглянені справи спільно з англійським кабінетом.

ЛЬОНДОН, 12. 10. ПАТ. „Дейлі Гедальд" пише, що мін. Бонне вплинув на злагіднення гострого протиіталійського виступу французького уряду, а прем. Чемберлен на виступ англійського уряду. На становище прем. Чемберлена вплинула знижка на англійській біржі. Англійська преса пише, що Англія і Франція бажає доконати ще одного зусилля в рямах комітету неінтервенції. Одначе якщо комітет не поладнає до тижня справи відкликання добровольців з Еспанії, дійде до відкриття французько-еспанського кордону.

—o—

Прем. Дарані і мін. Каня їдуть з візитою до Берліна.

БУДАПЕШТ, 12. 10. ПАТ. Прем. Дарані заявив представникові „Пешті Гірляп", що в листопаді поїде до Німеччини на запросини прем. Герінга. Крім того мін. Каня зревізитує мін. Нойрата. Прем. Дарані відвідає міжнародню ловецку виставу в Берліні і при цій нагоді переведе політичні розмови з керманичами Німеччини.

Страшна залізнича катастрофа

58 УБИТИХ, 107 РАНЕНИХ.

„Журналь" повідомляє з Москви, що на транссиберійському шляху дійшло до страшної залізничої катастрофи. Особовий поїзд зударився з поїздом, що віз муніцію на Далекий Схід. Тому, що дійшло до експльозії вибухових матеріялів, 5 ваґонів особового поїзду почало горіти. Дотепер витягнули зпід звалищ 58 страшно змасакрованих трупів і 107 ранених. Число жертв є куди більше.

—o—

Зворотний момент в історії Европи.

БУДАПЕШТ, ПАТ Регент Горті виголосив велику промову на обіді в честь австрійських і німецьких військових моряків, які брали участь у відслоненні памятника поляглих і військових моряків. Над світом тяготіє далі тінь світової війни. Нещастя европейського континенту в тому, що в Парижі 1919. р. розвязали душе за велике завдання. Для Европи, Америки та Азії слід створити окремі Ліги Націй і одне товариство до обговорення світових справ. Німеччина та Італія зблизилися до себе затріюжені майбутністю Европи. Регент вірить, що берлінська візита буде зворотним моментом в історії Европи. Большевики знищивши класу умовних робітників не осягнули спасения світа ні перемоги людини, яка бореться і працює вічно. Людина бажає жити і збирати матеріяльні засоби для власного добра і своєї родини. Вірить, що згодом люди доброї волі віднайдуть себе, затріожені долею людськости і цивілізації Европи.

НОВА КНИЖКА: Федір Дудко

ДІВЧАТА ОЧАЙДУШНИХ ДНІВ

Оповідання.

Вид. Бібліотеки „Діла". — Ціна 2 зол.

У великих днях нашої визвольної боротьби наше жіноцтво відограло нераз велику ролю. Ф. Дудко змальовує постаті безіменних, повних пожертви героїнь серед романтичної обстанови.

Крик і мовчанка.

Про нехіть польської преси спростовувати брехні про українців та про деякі надто поквапні патріотичні манифестації.

Львів, 12. жовтня 1937.

В липні ц. р., підчас празника в дні св. Петра і Павла, прийшло було в Сокалі до жалюгідних подій, підчас яких м. і. місцеве міське шумовиння громило українські крамниці та страґани і кидалось на приїзжих селян. Одним із героїв отих бешкетів був фякерник Юзеф Душка. В три дні пізніше найшли його мертвим коло моста над Бугом. Хто вбив Душку? Очевидю — українці! І це переконання було таке глибоке, що Душці уладили місцеві поляки манифестаційний похорон, з квітами, промовами чільних громадян, зі співом „роти" та — з прозорими натяками на потребу відплати. Словом — політичне вбивство з політичними наслідками: щоб роздути цю історію і підлити її відповідним сосом, про це вже подбали всі „куріерки". Аж ось у ході слідства раптом замовкли голоси про українських убивників: показується, що це були порахунки між сокальськими ножівниками. Однак тієї останньої звістки ніде вже в ніякому „куріерку" не найдете. Після першого протиукраїнського крику — прийшла мовчанка.

Тямимо страшний алярм, що його підняла вся польська преса з приводу справді рідкої події: українці спалили костел у Боднарові під Станиславовом! „ІКЦ" вибрав для цієї вістки найбільші черенки, що ними розпоряджає його друкарня, його слідами пішов львівський „куріерок" „Дзеннік Польскі", а „Век" та „Експрес" не лишились теж позаду. Пішло, очевидно, по всій Польщі, що українці палять польські костели. За кілька днів виявнилося, що по-перше, це ніякий костел, тільки деревляна капличка у стадії будови, по-друге, що один кольоніст казав, що нема защо та чим кінчити будови і прийдеться мабуть її спалити, по-третє, що в даній місцевості не було ніяких спеціяльних польсько-українських суперечок та що українські хати дуже далекі від тієї каплички. Але враження, що це був український підпал, ніхто з польських ґазетярів, ані поважних місцевих громадян і не старався змінювати.

На весну арештували були в Журавенщині 22-ох молодих українців та українок. Тодішні звістки польської преси були втримані у тому тоні, немов це ліквідація якоїсь цілої повітової революційної організації чи взагалі якоїсь протидержавної змови на велику мірку. Між арештованими був і директор районової молочарні Степан Федак, і досить було цього призвища, щоб додати палу святому обуренню ріжних „жаців". Але коли кілька днів тому всіх 22-ох арештованих випустили на волю зі слідчої вязниці — то про це польська публика вже не довідалась нічого. І напевне неодин польський патріот надалі вірить, що Журавенщина — це гніздо протидержавних змовників, а тереном злочинної конспірації є місцеві українські кооперативні установи.

КОНФІСКАТІ НАКЛ...
Ч. 225 (14.768). ЛЬВІВ, середа 13. жовтня 1937 Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Втеча валенсійського уряду

ДО БАРСЕЛЬОНИ.

ПАРИЖ, 12.10. ПАТ. „Евр" повідомляє, що еспанський уряд рішив перевести основну реорганізацію. Тому, що арагонський фронт остаточно зліквідований, валенсійський уряд рішив перенести свій осідок до Барсельони.

—o—

Перед вирішним боєм на астурійському фронті.

ПАРИЖ, ПАТ. Авас повідомляє, що національні війська заняли вчора Кангас де Оніс. Перед відступом астурійці знищили місто. Тепер обі противники окопалися на лінії здовж ріки Селля, що її астурійці дуже зміцнили. Вирішна боротьба на цьому фронті рішить про долю Астурії. Команда національних військ кинула на цей фронт усі свої сили. Передні стежі національних військ перепустили коло 700 жінок і дітей утікачів з гірських сіл, які вже від тижня мандрували в голоді і холоді до позицій національних військ. Утікачі стверджують, що між урядовими військами щораз то більша деморалізація.

КОМУНІКАТ ОБОХ УРЯДІВ.

ВАЛЕНСІЯ, ПАТ. Комунікат валенсійського уряду повідомляє, що на північному і полудневому фронті завзяті бої.

САЛЯМАНКА, ПАТ. Головна кватира національних військ повідомляє, що в Астурії відбувається далі переможний марш національних військ, які заняли багато верхів і кілька місцевостей. На полудневому фронті національні війська відбили два наступи противника. У вересні літаки національних військ скинули 22 літаки червоних.

—o—

Чи Франція відкриє французько-еспанський кордон?

ПАРИЖ, 12. 10. ПАТ. Авас підкреслює, що Італія відмовляючись взагалі від розмов трьох держав зацікавлених на Середземному Морі і передаючи вирішення справи комітетові неінтервенції, забуває, що цей комітет безсильний вирішити цю справу. В комітеті доходить постійно до завзятої полеміки між представниками Італії і Німеччини з большевицьким делегатом. З уваги на неуступчивість Італії Франція мусить призадуматися над відповідними розпорядками у справі привернення рівноваги сил, що її захитав італійський уряд, висилаючи масово військо і воєнний матеріял ген. Франкові. Відкриття французько-еспанського кордону виключає висилку французьких військ до Еспанії. Вона обмежиться до скасування спеціяльних віз. Вербування добровольців матиме чисто індивідуальний характер. Крім того приверне свобідний перевіз воєнного матеріялу через Францію до Еспанії. Приватні фабрики матимуть змогу свобідно висилати свої вироби до Еспанії. Одначе французький уряд означить своє становище щойно по основнім розглянненні справи спільно з англійським кабінетом.

ЛЬОНДОН, 12. 10. ПАТ. „Дейлі Гедальд" пише, що мін. Бонне вплинув на злагіднення гострого протиіталійського виступу французького уряду, а прем. Чемберлен на виступ англійського уряду. На становище прем. Чемберлена вплинула знижка на англійській біржі. Англійська преса пише, що Англія і Франція бажає доконати ще одного зусилля в рямах комітету неінтервенції. Одначе якщо комітет не поладнає до тижня справи відкликання добровольців з Еспанії, дійде до відкриття французько-еспанського кордону.

—o—

Прем. Дарані і мін. Каня їдуть з візитою до Берліна

БУДАПЕШТ, 12. 10. ПАТ. Прем. Дарані заявив представникові „Пешті Гірляп", що в листопаді поїде до Німеччини на запросини прем. Герінга. Крім того мін. Каня зревізитує мін. Нойрата. Прем. Дарані відвідає міжнародню ловецьку виставу в Берліні і при цій нагоді переведе політичні розмови з керманичами Німеччини.

Страшна залізнича катастрофа

58 УБИТИХ, 107 РАНЕНИХ

„Журналь" повідомляє з Москви, що на транссиберійському шляху дійшло до страшної залізничої катастрофи. Особовий поїзд зударився з поїздом, що віз муніцію на Далекий Схід. Тому, що дійшло до експльозії вибухових матеріялів, 5 вагонів особового поїзду почало горіти. Дотепер витягнули зпід звалищ 58 страшно змасакрованих трупів і 107 ранених. Число жертв є куди більше.

—o—

Зворотний момент в історії Европи.

БУДАПЕШТ, ПАТ Регент Горті виголосив велику промову на обіді в честь австрійських і німецьких військових моряків, які брали участь у відслоненні памятника поляглих і військових моряків. Над світом тяготіє далі тінь світової війни. Нещастя европейського континенту є в тому, що в Парижі 1919. р. розвязали лише всілякі завдання. Для Европи, Америки та Азії слід створити окремі Ліги Націй, а одне товариство до обговорення світових справ. Німеччина та Італія зблизилися до себе затривожені майбутністю Европи. Регент вірить, що берлінська візита буде зворотним моментом в історії Европи. Большевики знищивши клясу умових робітників не осягнули спасення світа ні перемоги людини, яка бореться і працює вічно. Людина бажає жити і збирати матеріяльні засоби для власного добра і своєї родини. Вірить, що згодом люди доброї волі віднайдуть себе, затривожені долею людськости і цивілізації Европи.

Крик і мовчанка.

Про нехіть польської преси спростовувати брехні про українців та про деякі надто поквапні патріотичні манифестації.

Львів, 12. жовтня 1937.

В липні ц. р., підчас празника в дні св. Петра і Павла, прийшло було в Сокалі до жалюгідних подій, підчас яких м. і. місцеве міське шумовиння громило українські крамниці та стрaгани і кидалось на приїзжих селян. Одним із героїв отих бешкетів був фякерник Юзеф Душка. В три дні пізніше найшли його мертвим коло моста над Бугом. Хто вбив Душку? Очевидно — українці! І це переконання було теке глибоке, що Душці уладили місцеві поляки манифестаційний похорон, з квітами, промовами чільних громадян, зі співом „роти" та — з прозорими натяками на потребу відплати. Словом — політичне вбивство з політичними наслідками: щоб роздути цю історію і підлити її відповідним сосом, про це вже подбали всі „кур'єрки". Аж ось у ході слідства раптом замовкли голоси про українських убивників: показується, що це були порахунки між сокальськими ножівниками. Однак тієї останньої звістки ніде вже в ніякому „кур'єрку" не найдете. Після першого протиукраїнського крику — прийшла мовчанка.

Тямимо страшний алярм, що його підняла вся польська преса з приводу справді рідкої події: українці спалили костел у Боднарові під Станиславовом! „ІКЦ" вибрав для цієї вістки найбільші черенки, що ними розпоряджає його друкарня, його слідами пішов львівський „кур'єрок" „Дзеннік Польскі", а „Век" та „Експрес" не лишились теж позаду. Пішло, очевидно, по всій Польщі, що українці палять польські костели. За кілька днів виявилося, що по-перше, це ніякий костел, тільки деревляна капличка у стадії будови, по-друге, що один кольоніст казав, що нема защо та чим кінчити будови і прийдеться мабуть її спалити, по-третє, що в даній місцевості не було ніяких спеціяльних польсько-українських суперечок та що українські хати дуже далекі від тієї каплички. Але враження, що це був український підпал, ніхто з польських газетярів, ані поважних місцевих громадян і не старався змінювати.

На весну арештували були в Журавенщині 22-ох молодих українців та українок. Тодішні звістки польської преси були втримані у тому тоні, немов це ліквідація якоїсь цілої повітової революційної організації чи взагалі якоїсь протидержавної змови на велику мірку. Між арештованими був і директор районової молочарні Степан Федак, і досить було цього призвища, щоб додати палу святому обуренню ріжних „каців". Але коли кілька днів тому всіх 22-ох арештованих випустили на волю зі слідчої вязниці — то про це польська публика вже не довідалась нічого. І напевне неодин польський патріот недалі вірить, що Журавенщина — це гніздо протидержавних змовників, а тереном злочинної конспірації є місцеві українські кооперативні установи.

Позавчора відбувся у Львові маніфестаційний похорон Фелікса Махновського, капітана резерви, колишнього заступника міліції з листопада 1918 року, війта у Ставчанах. На похороні був президент міста Островський з двома віцепрезидентами, були й інші високі достойники.

„Дзєннік Польскі" повідомляв, що „покійний упав від кулі якогось Куспіся у Ставчанах". Це була „жертва морду" — очевидно: політичного морду. Бо й назвище вбивника живо пригадувало процес ОУН за Городок, словом — ніякого сумніву в ніодного поляка не було, що це черговий український політичний атентат з трагічним для жертви вислідом. У цьому дусі були втримані і промови над свіжою могилою: „ти спішив ближнім з допомогою (казав репрезентант „Звйонзку Оброньцув Львова") — побачивши пожежу, і тоді досягнула тебе зрадлива куля гайдамацького парубка". Співом „роти" закінчився похорон і присягою, що „живі не вступляться зі стійки" (з якої їх проганяють гайдамацькі парубки зрадливими кулями), а вся та похоронна маніфестація своєю яскравою тенденцією чимало причинилась до витворення атмосфери, в якій відбулися вуличні протиукраїнські бешкети. Тимчасом фактичний стан справи представляється в той спосіб, що 6-го ц. м. парубок Микола Куспісь у Ставчанах дістав атаку шалу та почав на право й ліво стріляти. Вбив спершу свого ровесника й товариша Бенговського, потім підпалив хату сусіда і стодолу свого брата, стріляв до тих, що рятували будинки та серед тієї стрілянини й убив війта Махновського. Підчас спроби підпалити ще інші будинки люди разом із поліціянтами розброїли божевільного. І його хворій голові ніколи мабуть не снилося, що його поступок буде трактований як політичний атентат. Але про правдивий стан справи польське громадянство нічого не знає, бо для деяких органів польської преси істнують спеціяльні правила журналістичної етики та політичної мудрости.

Ось і другий момент цієї справи: політичної доцільности такої методи. На початку XVI ст. Макіявелі проголосив засаду, що всі шляхи добрі до цілі і тому користуватися правдою у політиці можна лиш тоді, коли цього вимагає інтерес. Цієї засади трималися великі дипльомати XVI і XVII ст. Рішеліє і Мазаріні, великі дипльомати наполеонської доби та віденського конгресу — Талейран і Метерніх, і засада політичної доцільности є по нинішній день вугольним каменем міжнародньої дипльоматії, не вважаючи на всі спроби впровадити до неї на перше місце засаду — християнської етики, що каже орудувати правдою. Отже й у даному маленькому випадку, на тому нашому малому відтинку гал. національних відносин, приймім, що треба кермуватись засадою: „всі засоби добрі, що ведуть до цілі". До якої цілі? Чи цькування проти українців і вічне підтримування брехнею протиукраїнського настрою — це ціль сама для себе? Чи теж засіб — до ширших протиукраїнських репресій? І навіщо ті репресії?! Чи все воно разом, брехні, атмосфера, реальні висліди атмосфери, — чи все воно тривко помагає польському національному станові посідання та силі польської держави на цьому терені?!

Колиб дійсно так було, тоді ми готові признати слушність цій методі, яка не має багато собі рівних. Одначе не можемо просто второпати глузду цієї методи, бо не можемо добачити з неї ніякої користи: не нам, і ніяким іншим „гайдамацьким парубкам", а тим, що тими методами користуються і так уперто їх тримаються.

ік.

На межі Сходу і Заходу.

ТИЖДЕНЬ У СТОЛИЦІ ЮГОСЛАВІЇ.

(Від нашого спеціяльного кореспондента.)

I.

Білгород, 3. жовтня.

Подорож кораблем вділ по Дунаю від Пассав аж до „Залізних Воріт" Орсови належить безперечно до найкращих рікоплавних партій в Европі. Суперничати з нею моглаб хіба тільки долішня партія Рену та Дніпра.

І ось: великий, модерний корабель лінії „Erste Donau Dampfschiffartsgesellschaft" — несе вас спокійно і рівно по широкому плесі тої величезної ріки, якою ішла колись і йде ще нині — історія народів середущої Европи... По обох берегах ріки безліч руїн старих фортець, з яких колись старий Рим, опісля турецький Стамбул кидали свій імперіялістичний визов світові. Нині — це руїни історії, але які вимовні, які сильні своїм понурим реалізмом! А поруч міста і села мальовничо розкинені у пишних рямцях золотистої вже деневе, осінньої зелені краєвиду. Яка насолода, який спокій і яке просторе поле до фантазії!

На кораблі пасажири всіх народностей: англійці, французи, італійці, американці, шведи, німці, мадяри, болгари й очевидно чехи. Всі вони, хто з далековидом, хто з фотографічним апаратом, вилягли на верхній поміст, обліпили гущею тіл бурти, заняли всі лежанки і насичуються хрустально чистим повітрям та сонцем, що застрягнувши вогненим цвяхом у безкраїй блакиті неба, гріє, пече, як у липні.

На палубі, хоч рухливо, але спокійно. Цей спокій, що йде від тої великої, лінивої ріки, полонив усіх і дивно заспокоююче ділає на розхитані нерви міщухів. У таких моментах тишї та краси в природі годі не відчути, що світ є справді гарний.

В БІЛГОРОДІ.

З Відня до Білгороду треба їхати Дунаєм повні два дні й одну ніч. Видається довго, а проте хотілосяб, щоб ця подорож довжилася у нескінченість.

Земун. Перед 23-ма роками граничне місто Австро-Угорщини на лівому березі Дунаю. Звідси в 1914. р. впали перші стріли, що були боєвим відгуком стрілів Гаврила Прінчіча в Сараєві. В тому місці запалилася тоді Европа. Яка сила споминів і вражінь.

А проти Земуна розкинулася мальовнича панорама Білгороду, що розсівся саме в місці, де Сава вливається у Дунай. Колись римська фортеця „Сінгідінум", опісля в 9. і 10. столітті болгарська твердиня, переходить Білгород на три століття у володіння Византії, пізніше здобувають його мадяри, відбивають серби, аж нарешті в 1521. р. паде він під ударами Сулеймана II. до стіп Туреччини. Турки володіли Білгородом до 1862. р., після чого став він столицею відродженої Сербії. Отже нині саме минає ледви 75 літ, від коли забралися звідси останні турецькі військові частини. Ця обставина пояснює багато і виправдує багато у зовнішньому вигляді міста.

Бо Білгород є ще нині дивною мішаниною Сходу і Заходу. До війни занедбане містечко з 70 тисяч населення, став він нині столицею середньо-великої европейської держави і підніс кількість свого населення до чверть міліона.

ТАРАС КУЛЬЧИЦЬКИЙ.

Панна Ляля.

Вона була така дрібненька, ніжненька, мов цвітка.

За це рухлива на диво. Прибіжить до кімнати, і вже все оживає небуденнім гомоном.

— О які ви нині незачесані! — Не гримайте пальцями по столі! — Хтож це зачепив за цвях фіранку? — Чому цвіти не підлиті?... — нагомонить, нагомонить і побіжить дальше

Така собі панна Ляля.

Ніхто їй не дивувався. Батьки навіть тішились прудкою дитиною. А перед людьми виправдували її: Молодість мусить шуміти.

А вона, буває, прибіжить зі школи, книжки на стіл, скидає черевики та босоніж у город:

— Фіфі, фіфі, гоп!

І вже весела, біла собачка ласиться біля її ніг.

А потім обоє щезають десь за шумними полями, що золотими раменами обгорнули зелений ліс.

— Знаєш, Ярку, що я мушу взятись остріше до Лялі. Та деж це випадає панні так уганяти. Їй уже преціњ шіснацять літ — говорила мати до чоловіка.

— Дай спокій, Галю, нехай бавиться. Нехай тямить, що молода — відповідав, хитаючи головою батько. — Вона сама зчасом споважніє.

Та Ляля навіть не думала поважніти. Пустувала та пустувала. Вкінці зажадала, щоб їй купили коня.

— Алеж, Лялю, як же-ж ти будеш товктись на коні, як якийсь хлопчисько? — вговорювала мама.

— Чому, як хлопчисько? Преціњ у культурних народів жінки дуже часто їздять на коні.

— Але не в нас і шкода про це мріяти — сказала вже рішуче мама.

Тоді Ляля не вгамувалась:

— Але я хочу мати коня, і мушу його мати. Я мушу мати коня! — кричала, тупаючи ногами, аж мама мусіла вийти з кімнати.

І другого дня Ляля вже ганяла полями верхи.

Та всього сподівались від Лялі, але цього навіть не мали на думці.

...Тоді був ясний, радісний день: вгорі гойдався прозорий блакит, а зі саду нісся запах вишневого цвіту.

Крізь вікно надзвичайно рівно укладались на лякерованій підлозі золоті промені сонця.

І тоді вбігла до покою Ляля з радісним окликом:

— Ах, мамочко, який він чудовий, який він прекрасний!

Мама відірвала від книжки зачитані очі та поглянула, усміхаючись, на дочку.

— Хто, хто такий? — спитала.

— Та Юрко!.. Що ти, мамо, не знаєш Юрка? Це такий чудовий хлопець. Я його так дуже, дуже люблю.

І тоді, коли захоплена Ляля сипала рій похвальних слів для свого Юрка, мама встала з фотелю та, ще раз докладно із подивом глянувши на дочку, вийшла.

— Знаєш, Ярку, це вже світ кінчиться. Та вона вже підібрала собі до товариства якогось хлопчиська — говорила пані Галя до чоловіка. — Щойно тепер будемо мати із нею солені огірки.

— Та пожди, Галю, преціњ вона молода. Товариство їй не зашкодить. Навіть випадалоб тішитись, що входить у товариство. Трохи обтешеться із своєї „палкої орієнтальности.."

— Це вже починає мене злостити. Все і всюди маєш якусь вимівку, яка їй лише на руку. Подивися сам: виросла дівчина та така вперта, та така дика, що й стидно між людьми. А панні повинно залежати багато на тім, що про неї люди говорять.

— Лиш не переборщуй, Галю. Ну хтож може щось злого про неї сказати. Зрештою пригадай і собі молодість. Чи це розумно так стримувати свободу у молодої людини? ...Я завжди кажу: шумить, шумить і перешумить; сама зчасом споважніє.

Та маму ці слова не переконували. Почала тепер пильніше слідити за всіми поступками дочки.

Ляля ще більше ожила. Чути було її в кожному кутку; співає, скаче, танцює. Всюди загляне, всього доторкнеться. Така прудка, весела, щаслива...

І дні були тоді такі гарні, так дуже роздзвонені сонцем.

— Де ж ти так причепрюєшся, Лялю? Куди йдеш?

— Та я, мамочко, маю тепер стрічу із ним.

—Що? Вже зачинаєш волочитися? О! на це вже я не позволю.

— Та чому? Я скоро вернуся.

— Ні і ні! Це ж ганьба. Така молода, а вже волочиться з хлопчиськами. Що люди скажуть?

Ляля почервоніла:

— Та що мені там люди! Я мушу піти. Він на мене жде. Я мушу додержати слова!

— Ні, не підеш — грозила гнівно мама. — Я не позволю!

Позавчора відбувся у Львові маніфестаційний похорон Фелікса Маховського, капітана резерви, колишнього заступника міліції з листопада 1918 року, війта у Ставчанах. На похороні був президент міста Островський з двома віцепрезидентами, були й інші високі достойники, ~~яких призвища згодом у пізніших виданнях газет — скреслили.~~ „Дзеннік Польскі" повідомляв, що „покійний упав від кулі якогось Куспіся у Ставчанах". Це була „жертва морду" — очевидно: політичного морду. Бо й назвище вбивника живо пригадувало процес ОУН за Городок, словом — ніякого сумніву в ніодного поляка не було, що це черговий український політичний атентат з трагічним для жертви вислідом. У цьому дусі були втримані і промови над свіжою могилою: „ти спішив ближнім з допомогою (казав репрезентант „Звйонзку Оброньцув Львова") — побачивши пожежу, і тоді досягнула тебе **зрадлива куля гайдамацького парубка**". Співом „роти" закінчився похорон і присягою, що „живі не вступляться зі стійки" (з якої їх проганяють гайдамацькі парубки зрадливими кулями), а вся та похоронна маніфестація своєю яскравою тенденцією чимало причинилась до витворення атмосфери, в якій відбулися вуличні протиукраїнські бешкети. Тимчасом фактичний стан справи представляється в той спосіб, що 6-го ц. м. парубок Микола Куспісь у Ставчанах дістав атаку шалу та почав на право й ліво стріляти. Вбив спершу свого ровесника й товариша Беньговського, потім підпалив хату сусіда і стодолу свого брата, стріляв до тих, що рятували будинки та серед тієї стрілянини й убив війта Маховського. Підчас спроби підпалити ще інші будинки люди разом із поліціянтами роззброїли божевільного. І його хворій голові ніколи мабуть не снилося, що його поступок буде трактований як політичний атентат. Але про правдивий стан справи польське громадянство нічого не знає, бо для деяких органів польської преси існують спеціяльні правила журналістичної етики та політичної мудрости.

Ось і другий момент цієї справи: політичної доцільности такої методи. На початку XVI ст. Макіявелі проголосив засаду, що всі шляхи добрі до цілі і тому користуватися правдою у політиці можна лиш тоді, коли цього вимагає інтерес. Цієї засади трималися великі дипльомати XVI і XVII ст. Рішеліє і Мазаріні, великі дипльомати наполеонської доби та віденського конгресу — Талейран і Метерніх, і засада політичної доцільности є по нинішній день вугольним каменем міжнародньої дипльоматії, не вважаючи на всі спроби впровадити до неї на перше місце засаду — християнської етики, що каже орудувати правдою. Отже й у даному маленькому випадку, на тому нашому малому відтинку гал. національних відносин, приймім, що треба кермуватись засадою: „всі засоби добрі, що ведуть до цілі". **До якої цілі?** Чи цькування проти українців і вічне підтримування брехнею протиукраїнського настрою — це ціль сама для себе? Чи теж засіб — до ширших протиукраїнських репресій? І навіщо ті репресії?! Чи все воно разом, брехні, атмосфера, реальні висліди атмосфери, — чи все воно тривко помагає польському національному станові посідання та силі польської держави на цьому терені?!

Колиб дійсно так було, тоді ми готові признати слушність цій методі, яка не має багато собі рівних. Одначе не можемо просто второпати глузду цієї методи, бо не можемо добачити з неї **ніякої користи**: не нам, і ніяким іншим „гайдамацьким парубкам", а тим, що тими методами користуються і так уперто їх тримаються.

ік.

На межі Сходу і Заходу.

ТИЖДЕНЬ У СТОЛИЦІ ЮГОСЛАВІЇ.

(Від нашого спеціяльного кореспондента.)

I.

Білгород, 3. жовтня.

Подорож кораблем вділ по Дунаю від Пассав аж до „Залізних Воріт" Орсови належить безперечно до найкращих рікоплавних партій в Европі. Суперничати з нею моглаб хіба тільки долішня партія Рену та Дніпра.

І ось: великий, модерний корабель лінії „Erste Donau Dampfschiffahrtsgesellschaft" — несе вас спокійно і рівно по широкому плесі тої величезної ріки, якою ішла колись і йде ще нині — історія народів середущої Европи... По обох берегах ріки безліч руїн старих фортець, з яких колись старий Рим, опісля турецький Стамбул кидали свій імперіялістичний визов світові. Нині — це руїни історії, але які вимовні, які сильні своїм понурим реалізмом! А поруч міста і села мальовничо розкинені у пишних рямцях золотистої вже денеде, осінньої зелені краєвиду. Яка насолода, який спокій і яке просторе поле до фантазії!

На кораблі пасажири всіх народностей: англійці, французи, італійці, американці, шведи, німці, мадяри, болгари й очевидно чехи. Всі вони, хто з далековидом, хто з фотографічним апаратом, вилягли на верхній поміст, обліпили гущею тіл бурти, заняли всі лежанки і насичуються хрустально чистим повітрям та сонцем, що застрягнувши вогненим цвяхом у безкраїй блакиті неба, гріє, пече, як у липні.

На палубі, хоч рухливо, але спокійно. Цей спокій, що йде від тої великої, лінивої ріки, полонив усіх і дивно заспокоююче ділає на розхитані нерви міщухів. У таких моментах тиші та краси в природі годі не відчути, що світ є справді гарний.

В БІЛГОРОДІ.

З Відня до Білгороду треба їхати Дунаєм повні два дні й одну ніч. Видається довго, а проте хотілосяб, щоб ця подорож довжилася у нескінченість.

Земун. Перед 23-ма роками граничне місто Австро-Угорщини на лівому березі Дунаю. Звідси в 1914. р. впали перші стріли, що були боєвим відгуком стрілів Гаврила Прінчіча в Сараєві. В тому місці запалилася тоді Европа. Яка сила споминів і вражінь.

А проти Земуна розкинулася мальовнича панорама Білгороду, що розсівся саме в місці, де Сава вливається у Дунай. Колись римська фортеця „Сінгідінум", опісля в 9. і 10. столітті болгарська твердиня, переходить Білгород на три століття у володіння Византії, пізніше здобувають його мадяри, відбивають серби, аж нарешті в 1521. р. паде він під ударами Сулеймана II. до стіп Туреччини. Турки володіли Білгородом до 1862. р., після чого став він столицею відродженої Сербії. Отже нині саме минає ледви 75 літ, від коли забралися звідси останні турецькі військові частини. Ця обставина пояснює багато і виправдує багато у зовнішньому вигляді міста.

Бо Білгород є ще нині дивною мішаниною Сходу і Заходу. До війни занедбане містечко з 70 тисяч населення, став він нині столицею середньо-великої европейської держави і підніс кількість свого населення до чверть міліона.

ТАРАС КУЛЬЧИЦЬКИЙ

Панна Ляля.

Вона була така дрібненька, ніжненька, мов цвітка.

За це рухлива на диво. Прибіжить до кімнати, і вже все оживає небуденнім гомоном.

— О які ви нині незачесані! — Не гримайте пальцями по столі! — Хтож це зачепив за цвях фіранку? — Чому цвіти не підлиті?... — нагомонить, нагомонить і побіжить дальше.

Така собі панна Ляля.

Ніхто їй не дивувався. Батьки навіть тішились прудкою дитиною. А перед людьми виправдували її: Молодість мусить шуміти.

А вона, буває, прибіжить зі школи, книжки на стіл, скидає черевики та босоніж у город:

— Фіфі, фіфі, гоп!

І вже весела, біла собачка ласиться біля її ніг.

А потім обоє щезають десь за шумними полями, що золотими раменами обгорнули зелений ліс.

— Знаєш, Ярку, що я мушу взятись остріше до Лялі. Та деж це випадає панні так уганяти. Їй уже прецінь шіснацять літ — говорила мати до чоловіка.

— Дай спокій, Галю, нехай бавиться. Нехай тямить, що молода — відповідав, хитаючи головою батько. — Вона сама зчасом споважніє.

Та Ляля навіть не думала поважніти. Пустувала та пустувала. Вкінці зажадала, щоб їй купили коня.

— Алеж, Лялю, як же-ж ти будеш товктись на коні, як якийсь хлопчисько? — вговорювала мама.

— Чому, як хлопчисько? Прецінь у культурних народів жінки дуже часто їздять на коні.

— Але не в нас і шкода про це мріяти — сказала вже рішуче мама.

Тоді Ляля не вгамувалась:

— Але я хочу мати коня, і мушу його мати. Я мушу мати коня! — кричала, тупаючи ногами, аж мама мусіла вийти з кімнати.

І другого дня Ляля вже ганяла полями верхи.

Та всього сподівались від Лялі, але цього навіть не мали на думці.

...Тоді був ясний, радісний день: вгорі гойдався прозорий блакит, а зі саду нісся запах вишневого цвіту.

Крізь вікно надзвичайно рівно укладались на лакерованій підлозі золоті промені сонця.

І тоді вбігла до покою Ляля з радісним окликом:

— Ах, мамочко, який він чудовий, який він прекрасний!

Мама відірвала від книжки зачитані очі та поглянула, усміхаючись, на дочку.

— Хто, хто такий? — спитала.

— Та Юрко!.. Що ти, мамо, не знаєш Юрка? Це такий чудовий хлопець. Я його так дуже, дуже люблю.

І тоді, коли захоплена Ляля сипала рій похвальних слів для свого Юрка, мама встала з фотелю та, ще раз докладно із подивом глянувши на дочку, вийшла.

— Знаєш, Ярку, це вже світ кінчиться. Та вона вже підібрала собі до товариства якогось хлопчиська — говорила пані Галя до чоловіка. — Щойно тепер будемо мати із нею солені огірки.

— Та пожди, Галю, прецінь вона молода. Товариство їй не зашкодить. Навіть випадалоб тішитись, що входить у товариство. Трохи обтешеться із своєї „палкої орієнтальности.."

— Це вже починає мене злостити. Все і всюди маєш якусь вимівку, яка їй лише на руку. Подивися сам: виросла дівчина та така вперта, та така дика, що й стидно між людьми. А панні повинно залежати багато на тім, що про неї люди говорять.

— Лиш не переборщуй, Галю. Ну хтож може щось злого про неї сказати. Зрештою пригадай і собі молодість. Чи це розумно так стримувати свободу у молодої людини? ...Я завжди кажу: шумить, шумить і перешумить; сама зчасом споважніє.

Та маму ці слова не переконували. Почала тепер пильніше слідити за всіми поступками дочки.

Ляля ще більше ожила. Чути було її в кожному кутку; співає, скаче, танцює. Всюди загляне, всього доторкнеться. Така прудка, весела, щаслива...

І дні були тоді такі гарні, так дуже роздзвонені сонцем.

— Де ж ти так причепрюєшся, Лялю? Куди йдеш?

— Та я, мамочко, маю тепер стрічу із ним.

— Що? Вже зачинаєш волочитися? О! на це вже я не позволю.

— Та чому? Я скоро вернусь.

— Ні і ні! Це ж ганьба. Така молода, а вже волочиться з хлопчиськами. Що люди скажуть?

Ляля почервоніла:

— Та що мені там люди! Я мушу піти. Він на мене жде. Я мушу додержати слова!

— Ні, не підеш — грозила гнівно мама. — Я не позволю!

Тож не диво, що нова держава хоче чимскоріше, на силу, модернізувати оту свою столицю. Це з черги мусіло творити низку урбаністичних парадоксів, кинуло великі, модерні камениці між старі домики, що памятають турецькі часи, асфальтові вулиці втиснулися в каминисту, нерівну площу „котячих лобиків", на яких знищують до місяця найкревальші черевики, — а таксусові авта відбивають давно від старих, розтрясених повозок і трамваїв, що в більшости памятають хіба часи молодости короля Петра І., і в яких ще кондуктори, архаїчним звичаєм серoccького простолюддя, звертаються до вас на „ти". Коли додати до цього доволі пеструю мозаїку типів, почавши від червоних фесів і барвистих одягів босняків та скінчивши на модерному европейському вбрані — дістанете передсмак Орієнту куди сильніший, як нпр. у тісно змодернізованій вже нині Софії.

Життя Білгороду, за винятком полудневої пори, зосереджується — як ще всюди на Сході — на вулиці. У безлічі ресторанів і каварень, що всюди висунулися зі своїми столиками аж на пішоходи, постійно повно. Люди пють здебільша чорну каву на турецький лад і гуторять без кінця гуторять. Тема: політика. Бо серб ще нині живе всеціло політикою, бо в Білгороді є мабуть ще одинокий в Европі парлямент, де люди стріляють до себе, вбивають себе взаїмно і заповідають дальшу серію „al capo". Нині з черги всі зафероване загадочною смертю митрополита Варнави і боротьбою обєднаної „демократичної опозиції" проти уряду Стоядіновича. Про смерть Варнави оповідають собі найфантастичніші речі, мовляв: його отруїли прихильники конкордату тріїлом Борджіїв, що його привіз у перстені... італійський міністр закордонних справ Чіяно підчас своїх останніх відвідин у Білгороді. Інші кажуть що митрополитові підсунули страву, в яку були вмішані сporошковані діяманти, що порізали йому кишки. І все це говорять поважно та з небувалим темпераментом, дискретно, а проте „urbi et orbi". Політична демагогія використала тут усі фантазії Сходу, розбурхала пристрасти до верхів.

СЛІДАМИ МИНУЛОГО...

Шукаю історичних слідів турецького володіння. Находжу їх у Калемегдані, прекрасному парку, що ввесь простягнувся на останках старої турецької фортеці над берегом Сави і Дунаю. Велика, залізом закована, старовинна турецька брама веде туди і зараз праворуч потягає вас вартова башта, колись римська, опісля турецька з неймовірно глибокою, викладаною камінням студнею.

„У цій башті тортурували колись турки сербських повстанців, кидаючи їх опісля в оту студню"... — пояснюють мені.

Сходимо вниз по сходах. Кілько тут ступнів: пятьсот, тисяча?... Не рахував я, але знаю, що йшли ми дуже довго і від мурів віяв усе більше пронизливий холод. Вода все густіше скапувала зі стелі, стін, заливала сходи. Понуро, несамовито понуро. Врешті пів метра підмою темна челюсть води. Десь там на споді лучиться вона зі Савою.

Вертаємося в задумі. Думка мимохіть хотілаб вирвати цим мурам мертву, мовчазну тайну століть... Яка несамовита в них експресія!...

Нарешті ми знову серед зелені парку. В найкращому місці, де око охоплює широко краєвид Дунаю і Сави та далекі, колись мадярські простори „Воєводіни" — стоїть широкий камяний фотель, що його вибудували німці для цісаря Вільгельма II., коли то він у 1916. р. приїхав сюди, щоб наситити очі перемогою німецької зброї. Відповідний напис і німецький орел на спинці фотелю нині відбиті і лишилася тільки дата... А хтось нижче на білому камені написав грубо олівцем: „Sic transit"...

Відвідую військовий музей, що у двох будинках примістився у Калемегдані. Маю враження вбогости. Зрештою не диво. Які памятки історії могли зберігтися в народі, що свою тисячелітню традицію розсипав серед недоступних скель Македонії й Чорногори, що замкнув її у льохах турецьких фортець та яничарської ганьби, падаючи і знову підіймаючися у нерівній боротьбі? Історія неволі не залишає історичних памяток слави.

Тож бачу в музею низку експонатів старої турецької зброї, якою послугувалися також сербські повстанці, кілька яничарських одягів, кинджалів, старих порохівниць, гаківниць... Останню війну ілюструють здебільша панегіричні, баталістичні картини.

Цікавий є відділ, присвячений памяті погибшого перед кількома роками в Марселі короля Олександра. Під шклянними кльошами виставлені всі його одяги, всі предмети його щоденного користування. На кожному кроці видно той урядовий пієтизм для памяти погибшого короля. В окремій, чорно тонованій кімнаті стоїть авто, в якому згинули Олександер І Барту; на сидженнях та опертях видно густі сліди запеченої крови. По середині стоїть канапа, на якій поклали в марсельській префектурі вмираючого короля, на ній під кльошем адміральський однострій, що його мав на собі Олександер у менті атентату. Однострій скрізавлений, передертий кулями; на переполоченім білім комірці ржавіють темні пятна крови. Настрій у кімнаті макабричний, понуро горять свічки у високих канделябрах.

Дивлюся на великий портрет Олександра, завішений на стіні: штучна твердота рисів покійника, що мабуть у своїх найтайніших мріях хотів бути Цезаром Югославії, а найшов тільки кінець, подібний до Цезарового. Ким він був, той чоловік: Гамлетом, Антонієм, чи психольогічним рефлексом трагедії Леді Макбет у її безвихідному конфлікті жадоби влади?...

І пощо ця жалібна декорація, що має віддати якнайяврыше атмосферу терору, в якій згинув Олександер, перший самодержець і диктатор Югославії? Для традиції?... Невже атентати можуть започатковувати традицію сильної влади, невже можуть звеличувати історію держави?...

Нині Олександра нестало і Югославія більше внутрішньо розєднана, як колись. Те, що він ломив з безоглядною силою Людвика XI... і не зломив — розпряжилося тепер з подвигідною еластичністю, роздираючи тонке павутиння октройованої державної уніфікації Югославії.

В ЦЕРКОВЦІ ОБРЕНОВИЧІВ.

Залишаю справді гарно розплянувані алеї Калемегданського парку, обставлені мало цікавими з мистецького боку різьбами дальматинця Мештровича і вертаюся назад у місто.

Що є ще цікаве в ньому?

Очевидно, є гарна партія асфальтових вулиць середмістя, є кілька довгих бульварів, що хочуть нагадувати стару, берлінську „Унтер ден Лінден" з модерними, великими криницями, є багато світла вночі. Великі будинки університету, політехніки, міністерств, королівська палата, православний собор, парлямент — усе це може імпозантне, але архітектонічно пересічне. Новий будинок почти, що його саме викінчують, також не заповідає ревеляції, хоч обсягом закроєний на монументальність.

Але є ще в Білгороді два обєкти, що викликують зацікавлення: стара російська церковця, святість московської еміграції, обвішана безліччю прапорів колишніх царських полків, що їх вивіз Врангель у 1920. р. після свого невдалого походу на червону Москву (з домовиною того-ж Врангеля) — і є каплиця, в якій поховані змасакровані останки Олександра Обреновича та його романтичної дружини Драґи Машін.

Каплиця стоїть за парляментом, серед старого, зрівняного вже нині цвинтаря, побіч новоі, перебудованої церкви. В каплиці півсумерк. Праворуч від царських воріт біло ляке ровні й золочені престольні крісла Олександра і Драґи, поруч нижчий фотель митрополита. Проти царських воріт, при вході, скромний і занедбаний гробовець Олександра і Драґи. Короткий, чорний напис вказує на місце, де вкинули підібрані з палатного городу тіла трагічних коханців, що їх убили змовники вночі 10. червня 1903. р., в менті, коли обоє читали собі в ліжку „про любов" Стендаля. Двері відчинив змовникам тодішній вартовий старшина гвардії Живкович, пізніший ґенерал і довіреник Олександра І. Караджорджія. Нині Олександер не живе, вбитий хорватськими терористами, а недавній премієр диктатури ґен. Живкович перебуває на політичній еміграції за кордоном.

Дивні й химерні скоки робить нераз історія..

Роман Голіян.

— Я мушу і ще раз мушу! Мої товаришки можуть, чому мені не вільно? Я піду і вже!

В очах її блистіли сльози.

Не зважаючи на мамину заборону, Ляля прибиралась далі.

Тоді мама замкнула її в кімнаті. Ляля почала гримати до дверей, та, коли це не помагало, вискочила через вікно і щезла за городовою фірткою.

Жвавими кроками потупцювала до місця, де ждав на неї Юрко.

Це стало завязком родинної трагедії. Мама розхорілась і мусіла покластись до ліжка. Батько теж уже не стримався з докорами.

А Ляля дивувалась:

І чого ці родичі хочуть від неї? Щоб вона разом із ними сиділа в задушливій кімнаті над газетою? Чи щоб відпочивала? Та вона ще буде мати доволі часу на відпочинок...

Закивнула своїми живими, чорненькими очима, тріпнула рукою та побігла в сад.

— Тож ті цвітки вже від учора не підливані. Бідні цвіточки... Треба буде Юркові зробити букет.

І сипнула золотим сміхом на ріжноколірні рядки цвітів.

Сміючись, весело, мов безжурні хлопчики на полянці за містом, бігли радісні, соняшні дні...

— Знаєш, Ярку, Ляля ще не вернулась зі школи. Піди, розпитай, може що сталось — говорила мама, коли пан Ярко прийшов по обіді до дому.

Та розшуки на нішо здались. Ніхто не знав, де поділась Ляля. Щезла.

— Бачиш? Маєш! Це твоя вина. Інші батьки вміють якийсь авторитет у дітей. А ти? — докучала пані Галя чоловікові.

А він уже навіть не відзивався. Не міг усвідомити собі, щоб його дочка могла від нього втекти.

— Але чому, де, та пощо? — допитувався.

Шукали її до ночі надаремне. Ніч минула у тривозі. Дали знати на поліцію. Там обіцяли пошукати. Батьки ходили як божевільні. А на другий день на обід зявляється на порозі Ляля. Радісна, щаслива, сміється, кидається до батьків, якби приїхала з прогульки. За нею молодий мужчина. Представляє його: — Це лікар — Юрко Водзяк — мій ...наречений.

— Як, що? Деж ти була?!

Вона зашарілася.

На це виступає молодець і каже:

— Прошу їй вибачити, панство. Це дуже добра, чесна дівчина. Тільки ще дуже наївна. Ми познайомилися на танцях тому місяць і вона нараз учора зложила мені візиту. Казала, що бездомна, не має даху над головою. Я мешкаю з товаришем. Ми мусіли її переночувати, а самі піти кудись інде. Не могли ми ніяк вивідати, хто вона. Аж нині вранці вона заявила мені щиро, що хотілаб вийти заміж... за мене. Тоді я згодився, щоб довідатися, де вона мешкає. Я сказав — їй, що мушу просити ще дозволу в її батьків. Я вже не мав серця вияснити їй, що я щойно скінчив медицину і не можу женитися раніше, як за кілька років... і то ще не знаю. Прошу мені вибачити. Панна Ляля дуже симпатична, але...

— Дурна, дурна, як теля! — докінчила її мама.

Медик попрощався, Ляля побігла до другої кімнати з ревом, а батько сказав:

— А я не казав тобі завсіди, що це дуже добра і чесна дівчина, тільки ще дитина!

—o—

Виборча кампанія в СССР.

МОСКВА, ПАТ. Центральний виконавчий комітет СССР під проводом Калініна визначив вибори до найвищої ради СССР на 12. грудня. Виборча кампанія починається вже у вівторок. Її вестиме комісія під проводом Москатова, секретаря ради професійних союзів. Тому, що день 12. грудня припадає на неділю виходить, що совітський уряд числиться зі сільським населенням, яке в 90 прц. святкує неділю, а не 6-ий день у тижні.

—o—

Тож не диво, що нова держава хоче чимскоріше, на силу, модернізувати оту свою столицю. Це з черги мусіло творити низку урбаністичних парадоксів, кинуло великі, модерні камениці між старі домики, що памятають турецькі часи, асфальтові вулиці втиснулися в камінисту, нерівну площу „котячих лобиків", на яких знищите до місяця найтревальші черевики, — а люксусові авта відбивають дивно від старих, розтрясених повозок і трамваїв, що в більшости памятають хіба часи молодости короля Петра І., і в яких ще кондуктори, архаїчним звичаєм сербського простолюддя, звертаються до вас на „ти". Коли додати до цього доволі пестру мозаїку типів, почавши від червоних фесів і барвистих одягів босняків та скінчивши на модерному европейському вбрані — дістанете передсмак Орієнту куди сильніший, як напр. у дійсно змодернізованій вже нині Софії.

Життя Білгороду, за вимком полудневої пори, зосереджується — як ще всюди на Сході — на вулиці. У безлічі ресторанів і каварень, що всюди висунулися зі своїми столиками аж на пішеходи, постійно повно. Люди пють здебільша чорну каву на турецький лад і гуторять без кінця гуторять. Тема: політика. Бо серб ще нині живе всеціло політикою, бо в Білгороді є мабуть ще одинокий в Европі парлямент, де люди стріляють до себе, вбивають себе взаїмно і заповідають дальшу серію „al capo". Нині з черги всі зааферовані загадочною смертю митрополита Варнави і боротьбою обєднаної „демократичної опозиції" проти уряду Стоядіновича. Про смерть Варнави оповідають собі найфантастичніші речі, мовляв: його отруїли прихильники конкордату трійлом Борджіїв, що його привіз у перстені... італійський міністр закордонних справ Чіяно підчас своїх останніх відвідин у Білгороді. Інші кажуть що митрополитові підсунули страву, в яку були вмішані спорошковані діяманти, що порізали йому кишки. І все це говорять поважно та з небувалим темпераментом, дискретно, а проте „urbi et orbi". Політична демагогія використала тут усі фантазії Сходу, розбурхала пристрасти до верхів

СЛІДАМИ МИНУЛОГО...

Шукаю історичних слідів турецького володіння. Находжу їх у Калемегдані, прекрасному парку, що ввесь простягнувся на останках старої турецької фортеці над берегом Сави і Дунаю. Велика, залізом закована, старовинна турецька брама веде туди і зараз праворуч потягає вас вартова башта, колись римська, опісля турецька з неймовірно глибокою, викладаною камінням студнею.

„У цій башті тортурували колись турки сербських повстанців, кидаючи їх опісля в оту студню"... — пояснюють мені.

Сходимо вниз по сходах. Кілько тут ступнів: пятьсот, тисяча?... Не рахував я, але знаю, що йшли ми дуже довго і від мурів віяв усе більше пронизливий холод. Вода все густіше скапувала зі стелі, стін, заливала сходи. Понуро, несамовито понуро. Врешті пів метра підомною темна челюсть води. Десь там на споді лучиться вона зі Савою.

Вертаємося в задумі. Думка мимохіть хотілаб вирвати цим мурам мертву, мовчазну тайну століть... Яка несамовита в них експресія!...

Нарешті ми знову серед зелені парку. В найкращому місці, де око охоплює широко краєвид Дунаю і Сави та далекі, колись мадярські простори „Воєводіни" — стоїть широкий камяний фотель, що його вибудували німці для цісаря Вільгельма II., коли то він у 1916. р. приїхав сюди, щоб наситити очі перемогою німецької зброї. Відповідний напис і німецький орел на спинці фотелю нині відбиті і лишилася тільки дата... А хтось нижче на білому камені написав грубо олівцем: „Sic transit"...

Відвідую військовий музей, що у двох будинках примістився у Калемегдані. Маю враження вбогости. Зрештою не диво. Які памятки історії могли зберігтися в народі, що свою тисячелітню традицію розсипав серед недоступних скель Македонії й Чорногори, що замкнув її у льохах турецьких фортець та яничарської ганьби, падаючи і знову підіймаючися у нерівній боротьбі? Історія неволі не залишає історичних памяток слави.

Тож бачу в музею низку експонатів старої турецької зброї, якою послугувалися також сербські повстанці, кілька яничарських одягів, кинджалів, старих порохівниць, гаківниць... Останню війну ілюструють здебільша панегіричні, баталістичні картини.

Цікавий є відділ, присвячений памяті погибшого перед кількома роками в Марселі короля Олександра. Під шкляними кльошами виставлені всі його одяги, всі предмети його щоденного користування. На кожному кроці видно тут урядовий пієтизм для памяти погибшого короля. В окремій, чорно тонованій кімнаті стоїть авто, в якому згинули Олександер і Барту; на сидженнях та опертях видно густі сліди запеченої крови. По середині стоїть канапа, на якій поклали в марсельській префектурі вмираючого короля, на ній під кльошем адміральський однострій, що його мав на собі Олександер у менті атентату. Однострій скрівавлений, передертий кулями; на перепоченім білім комірці ржавіють темні пятна крови. Настрій у кімнаті макабричний, понуро горять свічки у високих канделябрах.

Дивлюся на великий портрет Олександра, завішений на стіні: штучна твердота рисів покійника, що мабуть у своїх найтайніших мріях хотів бути Цезаром Югославії, а найшов тільки кінець, подібний до Цезарового. Ким він був, той чоловік: Гамлетом, Антонієм, чи психольогічним рефлексом трагедії Леді Макбет у її безвихідному конфлікті жадоби влади?...

І пощо ця жалібна декорація, що має віддати якнайвірніше атмосферу терору, в якій згинув Олександер, перший самодержець і диктатор Югославії? Для традиції?... Невже атентати можуть започатковувати традицію сильної влади, невже можуть звеличувати історію держави?...

Нині Олександра нестало і Югославія більше внутрішньо розєднана, як колись. Те, що він ломив з безоглядною силою Людвика XI... і не зломив — розпряжилося тепер з подвугідною еластичністю, роздираючи тонке павутиння октройованої державної уніфікації Югославії.

В ЦЕРКОВЦІ ОБРЕНОВИЧІВ.

Залишаю справді гарно розплановані алеї Калемегданського парку, обставлені мало цікавими з мистецького боку різьбами дальматинця Мештровича і вертаюся назад у місто.

Що ще цікавого в ньому?

Очевидно, є гарна партія асфальтових вулиць середмістя, є кілька довгих бульварів, що хочуть нагадувати стару, берлінську „Унтер ден Лінден" з модерними, великими криницями, є багато світла вночі. Великі будинки університету, політехніки, міністерств, королівська палата, православний собор, парлямент — усе це може імпозантне, але архітектонічно пересічне. Новий будинок почти, що його саме викінчують, також не заповідає ревеляції, хоч обємом закроєний на монументальність.

Але є ще в Білгороді два обєкти, що викликують зацікавлення: стара російська церковця, святість московської еміграції, обвішана безліччю прапорів колишніх царських полків, що їх вивіз Вренгель у 1920. р. після свого невдалого походу на червону Москву (з домовиною того-ж Врангля) — і є каплиця, в якій поховані змасакровані останки Олександра Обреновича та його романтичної дружини Драги Машін.

Каплиця стоїть за парляментом, серед старого, зрівняного вже нині цвинтаря, побіч нової, перебудованої церкви. В каплиці півсумерк. Праворуч від царських воріт біло лякеровані й золочені престольні крісла Олександра і Драги, поруч нижчий фотель митрополита. Проти царських воріт, при вході, скромний і занедбаний гробовець Олександра і Драги. Короткий, чорний напис вказує на місце, де вкинули підібрані з палатного городу тіла трагічних коханців, що їх убили змовники вночі 10. червня 1903. р., в менті, коли обоє читали собі в ліжку „про любов" Стендаля. Двері відчинив змовникам тодішній вартовий старшина гвардії Живкович, пізніший генерал і довіреник Олександра І. Караджорджія. Нині Олександер не живе, вбитий хорватськими терористами, а недавній премієр диктатури ген. Живкович перебуває на політичній еміграції за кордоном.

Дивні й химерні скоки робить нераз історія..

Роман Голіян.

— Я мушу і ще раз мушу! Мої товаришки можуть, чому мені не вільно? Я піду і вже!

В очах її блистіли сльози.

Не зважаючи на мамину заборону, Ляля прибиралась далі.

Тоді мама замкнула її в кімнаті. Ляля почала гримати до дверей, та, коли це не помагало, вискочила через вікно і щезла за городовою фірткою.

Жвавими кроками потупцювала до місця, де ждав на неї Юрко.

Це стало завязком родинної трагедії. Мама розхорілась і мусіла покластись до ліжка. Батько теж уже не стримався з докорами.

А Ляля дивувалась:

І чого ці родичі хочуть від неї? Щоб вона разом із ними сиділа в задушливій кімнаті над газетою? Чи щоб відпочивала? Та вона ще буде мати доволі часу на відпочинок...

Закинула своїми живими, чорненькими очима, тріпнула рукою та побігла в сад.

— Таж ті цвітки вже від учора не підливані. Бідні цвіточки... Треба буде Юркові зробити букет.

І сипнула золотим сміхом на ріжнокольорні радки цвітів.

Сміючись, весело, мов безжурні хлопчики на поляні за містом, бігли радісні, соняшні дні...

— Знаєш, Ярку, Ляля ще не вернулась зі школи. Піди, розпитай, може що сталось — говорила мама, коли пан Ярко прийшов по обіді до дому.

Та розшуки на ніщо здались. Ніхто не знав, де поділась Ляля. Щезла.

— Бачиш? Маєш! Це твоя вина. Інші батьки мають якийсь авторитет у дітей. А ти? — докучала пані Галя чоловікові.

А він уже навіть не відзивався. Не міг усвідомити собі, щоб його дочка могла від нього втекти.

— Але чому, де, та пощо? — допитувався.

Шукали її до ночі надаремне. Ніч минула у тривозі. Дали знати на поліцію. Там обіцяли пошукати. Батьки ходили як божевільні. А на другий день на обід зявляється на порозі Ляля. Радісна, щаслива, сміється, кидається до батьків, якби приїхала з прогульки. За нею молодий мужчина. Представляє його: — Це лікар — Юрко Водяк — мій ...наречений.

— Як, що? Деж ти була?!

Вона зацукалася.

На це виступає молодець і каже:

— Прошу їй вибачити, панство. Це дуже добра, чесна дівчина. Тільки ще дуже наївна. Ми познайомилися на танцях тому місяць і вона нараз учора зложила мені візиту. Казала, що бездомна, не має даху над головою. Я мешкаю з товаришем. Ми мусіли її переночувати, а самі піти кудись інде. Не могли ми ніяк вивідати, хто вона. Аж нині вранці вона заявила мені щиро, що хотілаб вийти заміж... за мене. Тоді я згодився, щоб довідатися, де вона мешкає. Я сказав — їй, що мушу просити ще дозволу в її батьків. Я вже не мав серця вияснити їй, що я щойно скінчив медицину і не можу женитися раніше, як за кілька років... і то ще не знаю. Прошу мені вибачити. Панна Ляля дуже симпатична, але...

— Дурна, дурна, як теля! — докінчила її мама.

Медик попрощався, Ляля побігла до другої кімнати з ревом, а батько сказав:

— А я не казав тобі завсіди, що це дуже добра і чесна дівчина, тільки ще дитина!

—o—

Виборча кампанія в СССР.

МОСКВА, ПАТ. Центральний виконавчий комітет СССР під проводом Калініна визначив вибори до найвищої ради СССР на 12. грудня. Виборча кампанія починається вже у вівторок. Її вестиме комісія під проводом Москатова, секретаря ради професійних союзів. Тому, що день 12. грудня припадає на неділю виходить, що совітський уряд числиться зі сільським населенням, яке в 90 прц. святкує неділю, а не 6-ий день у тижні.

—o—

Орґан о. Медвецького пропаґує — Декамерона.

Перед нами перше число нової москвофільської газети, видаваної, як видно з усього, на конто апост. адміністрації Лемківщини, п. н. „Карпатскій Звонъ“, з датою 1. X. 1937. Під наголовком написано, що це „церковно-народна газета“. Редагує ред. колєгія, „отвѣтственный редакторъ: Михаилъ Цебринскій“. В числі великий портрет о. Я. Медвецького.

У вступній статті „Съ Богомъ“ і двох чергових міститься „вірую“ „Карп. Звона“, мовляв, хочемо „воспитати молодое покоління въ христанской культури“, бо „жолудкова“ этика плинила большую часть народа“, бо „насъ подозрѣваютъ о православие“ і т. д.

Та хоч написано під наголовком, що „К. З.“ церковна ґазета, одначе з усього її змісту годі пізнати, **якої Церкви є ця газета**. Католицької рішуче ні, бо нема там ані одної згадки про кат. Церкву.

Щойно на 8. стор. чорне на білому стоїть „рекомендація“ творів, які ця ґазета поручає своїм читачам. У числі 137 „творів“ самі московські автори, як Арцибашев, Андреєв, Ґоркій, Достоєвський, Куприн, Пушкин, ну — і Наумович та чужі: Золя, К. Дойль, Келерман, Боккачіо і т. д.

Отжеж **церковна ґазета, видавана під патронатом офіційно католицького єрарха, поручає літературу не то сумнівної моральної вартости, не то нерелігійну, але просто таку, що поіменно й виразно була осуджена Церквою.** Чи не знає про це цілий катол. світ, що Боккачіо є на індексі? **Церковна ґазета поручає Декамерона;** глибшої образи годі зробити кат. Церкві; це вже не сама образа, але провокація католицької етики! Такі речі можливі хіба тільки в „наших“ москвофілів. У часі, коли кат. Церква веде таку енерґійну пропаґанду за доброю пресою та літературою, коли видає тисячі катол. журналів, уладжує зїзди, виставки кат. преси, коли сам папа в промові до журналістів, покликуючись на св. Павла — предтечу та взір журналіста, признав величезне значіння преси у формуванні світогляду теперішніх суспільств — у цьому часі **москвофіли за гроші католицької Церкви видають „Карп. Звонъ“ і пропагують — Декамерона...**

І що за божевільна відвага казати, що хочуть виховувати молодь в дусі християнської культури!

Чи бодай о. Медвецький не повинен знати, що новий кодекс кан. права в кан. 1399 каже: „З самого права заказані є: книжки, які виразно нападають на релігію, або добрі обичаї, — які у своїй основі займаються речами розпусними й безстидними, їх оповідають або вчать“, що в канонї 1395 і 1397 спеціяльно ординарієві поручено боротьбу з такими книжками, врешті за поширювання й **читання такого Декамерона й подібних канон 2318 накладає кару виклятття, „спеціялі модо“ задержану Ап. Столиці?...**

І перед Богом треба буде відповісти за такі речі — отче Якове!...

Като.

——o——

Інтервенція у справі останніх протиукраїнських виступів у Львові.

У справі останніх протиукраїнських виступів польської молоді і спроб погромів українських крамниць у Львові дня 10. жовтня 1937. р. інтервеніювали представники Народньої Організації Українців міста Львова у городському старостві та Української Парляментарної Репрезентації у львівському воєвідстві.

Інтервенієнти представили події як самозрозумілий наслідок нечуваної протиукраїнської нагінки, що її розвели від довшого часу польські суспільні й комбатантські організації і польська преса. Крім цього делегати УПР вручили урядуючому віцевоєводі письменний протест у справі тих подій з проханням передати його центральній владі.

—o—

Антисемітизм у нових формах

Варшава, 10. жовтня.

„Не купуй у Аврама“ —
Мама доню научала.
Доня мами не слухала
Пішла й... маму там застала
(Популярна варшавська пісенька.)

До радикального, освяченого, зообльоґаного антисемітизму серед переважаючої частини польського громадянства привикли сьогодні вже навіть ті поляки і жиди, що ввесь час намагалися вважати його атракційною, переходовою, модною гарячкою освідченої, підюджуваної старшими польської молоді. Загальне переконання про оцю саме моду на антисемітизм не наказувало ані полякам ані жидам турбуватися поважно на початку кожного академічного року, коли то мов на якийсь умовлений знак — появлялися в університетських брамах зорошені в кастети та дубові сукаті палиці пікети польських корпорантів з цілими оберемками їдких протижидівських летючок. Так було вже від кількох років при кінці літніх ферій і тій своєрідній „традиції“ ніхто не дивувався. Жиди протестували, як могли, на удари відповідали ударами, або затискали зуби, університетські площі шуміли крикливими вічами, на найближчих вулицях вилітали шибки з жидівських крамниць; але життя плило своїм руслом: найзавзятіші ендеки й антисеміти купували у жидівських крамницях (у жида таки дешевше і поторгуватися можна!). Словом жидівський коник був тим рекламовим „тріком“, на якому виїзджали на провідні місця молоді політиканти з радикальних відломів молоді, яким академічні товариства вербували нових членів, а занедбані студенти з кол т. зв. „золотої молоді“ — виправдували перед батьками і своїм оточенням свої невдачі у студіях.

Але разом з усіма перемінами на всіх відтинках польського життя прийшла черга і на виразні **метаморфози на протижидівському відтинку,** що дотепер — як-не-як не мав **офіційної** державної чи суспільної **апробати.**

І в цьому році появились у брамах варшавського й інших університетів роздавці антисемітських летючок та відозв, але вони вже інші, не ті, що були, не перші-ліпші хлопці, що їм заімпонувала студентська шапка і метушня серед битого натовпу жидівських студентів. Це вже зорганізовані та підпорядковані партійним наказам, номіновані вождом — полк. О. Коцом рядовики і старшини „Звйонзку Млодей Польскі“, в якого бюрах при вул. Вейській (біля парляменту!) кипить організаційна гарячка.

Коли кілька місяців тому полк. Коц проголосив свою відому „ідейну деклярацію“ й опісля, створивши ще й Союз Молодої Польщі (З. М. П.) та ставши особисто на його чолі, вдруге зазначив, що: „жидівська проблема повинна знайти свою розвязку у формі еміграції жидів з Польщі, еміграції плянової і послідовної“ — відчувалося, що справа жидівського народу у Польщі починає дійсно цікавити польську державну думку, репрезентовану хіба найкраще провідником нової державної організації полк. Коцом.

А ось тепер вже прийшла черга на виразне сформулування польських політичних концепцій супроти жидів.

На вулицях столиці появилися зелені летючки, підписані Союзом Молодої Польщі, в яких між іншим читаємо:

„Товариші Поляки! Вистане вже боягузства та пустих сварок. Катастрофальний образ польського життя вимагає безоглядної, послідовної боротьби всіх без винятків **поляків.** (Усі підкреслення наші). Взиваємо вас усіх до спільної боротьби і перебудови академічного життя — за **віджидівлення** університетів, за ліквідацію комуністичної роботи, за доступ до науки бідним товаришам“.

Ці зелені летючки стали ревеляцією. Жиди відчули на собі новий „нумерус клявзус“. Ось приклад: навіть така ліберальна ще донедавна Вища Журналістична Школа, коли дістала державні права, обмежила контингент для жидівських студентів. Бо факт фактом. **колись за протижидівські летючки саджали до темної, нині антисемітизмові явно потурають.**

Великі приготування в С. М. П. кажуть сподіватися, що в цьому академічному році буде зорганізована нова протижидівська кампанія. Заступник полк. Коца Ю. Рутковський проголосив уже у своєму офіційному органі подрібну програму в жидівській справі. Виглядає вона у своїх головних точках так: Жидівську проблему треба розвязати **практично.** Якщо йде про аналізу жидівської проблеми, то поляки осягнули у поглядах на неї зрозумілу і далекойдучу **однозгідність поглядів і настроїв.** Пропагандове трактування жидівської справи вже не вистачає, треба розпочати практичну розвязку проблеми, бо:

1) Жиди є провідниками деструкцийних впливів комуни, якої діячі у 85 проц. це — жиди і то з інтелігентських родин.

2) Жиди є нездібні до асиміляції. Навмисне відтинані від польського життя жидівські гетта створили жидам осередки їх національної експансії на поодинокі центри польського організму. Юдаїзм — чужий полякам. Створює він нестерпну для Польщі ситуацію, **а польська держава покликана виключно діяти для добра польщини.**

3) Жиди через опанування господарського життя експльоатують матеріяльне польське добро передовсім для своїх жидівських, а не польських цілей.

4) Вплив цілком відмінної цивілізації, чужої та незрозумілої жидівської культури спричиняє вже через самі взаємини з нею розклад у польській душі, чого наявним доказом є плоди жидівського мистецтва, видавані по польськи.

5. Жиди як нарід, що заселює ряд держав, трактують Польщу як один з чинників їхньої позиції у світі. Польща є для жидів лише кольонією, з якої черпають потрібні для їхніх міжнародніх плянів сирівці.

Таке відношення до жидів сформуловане цими днями у молодших колах ОЗН, а що жидівську справу розвязують у Польщі взагалі люди молоді, то чого можуть жиди сподіватися?

Про це говорить дальша частина офіційної заяви озоновців, тої вже зредаґованої, як і тої, що має появитися.

Польща прийняла пятьсот років тому жидів у гості, жиди надужили, мовляв, польської гостинности. Тепер Польща виповідає жидам право посідання. **Жиди мусять з Польщі цілковито вимігрувати** на таких засадах: Проблема шукання еміграційних теренів для них обтяжує виключно польські і міжнародні організації жидів. Рівновага економічного життя Польщі **вимагає залишити в її межах усе матеріяльне добро, яким користуються тепер жиди.** Еміграцію жидів мусить переводити **спеціяльний державний** уряд, що матиме анальоґічні функції, як давне міністерство земельних реформ. На вимовлення Польщею права побуту жидам нема ніякої ради, бо інтерес польського народу знайшовся **у конфлікті** з інтересом жидів.

Як видно, ціла програма — дійсно радикальна і дійсно ревеляційна. Чи можливо безболісно для обох сторін її перевести, важко сьогодні ще сказати. Ми не будемо ставити на цю тему ніяких гіпотез. Хочемо лише ствердити ще раз, що **польський антисемітизм прибрав нові форми.** Навіть найбільші радикали не сподівалися почути такої дивоглядної програми: **Майбутня велика Польща мусить бути без жидів, з жидівським (залишеним ними в ній) капіталом.**

Такого хіба не сподівалися і самі жиди. Як то за один рік польські настрої пішли на право! Чейже памятаємо ще ті гуманітарні, повні святого обурення замітки полк. Медзінського про гидоту протижидівської акції на університетах, а сьогодні ця сама „Газета Польска“ пропаґуватиме нову ідеольоґію повної ізоляції від жидівства і вже друкує офіційні комунікати про т. зв. „гетто жидівських лавок“ і т. п.

Ця зима, тобто початий академічний рік буде для жидів ще тяжчий, ніж минулі. Антисемітизм — гасло атракційне, воно пливе з Німеччини. В сучасній польській неясній дійсности це ще найпевніший коник до популярности.

А водночас... Прочитайте ще раз подану нами на вступі популярну варшавську пісеньку.

КТВ.

Орґан о. Медвецького пропаґує — Декамерона.

Перед нами перше число нової москвофільської газети, видаваної, як видно з усього, на конто апост. адміністрації Лемківщини, п. н. „Карпатскій Звонъ“, з датою 1. X. 1937. Під наголовком написано, що не „церковно народня газета“. Редаґує ред. колеґія, „отвѣтственный редакторъ: Михаилъ Цебринскій“. В числі великий портрет о. Я. Медвецького.

У вступній статті „Съ Богомъ“ і двох чергових міститься „вірую“ „Карп. Звона“, мовляв, хочемо „воспитати молодое покоління въ христанской культури“, бо „жолудкова“ этика плінила большую часть народа“, бо „насъ подозрѣваютъ о православие“ і т. д.

Та хоч написано під наголовком, що „К. З.“ церковна газета, одначе з усього її змісту годі пізнати, **якої Церкви є ця газета.** Католицької рішуче ні, бо нема там ані одної згадки про кат. Церкву.

Щойно на 8. стор. чорне на білому стоїть „рекомендація“ творів, які ця газета поручає своїм читачам. У числі 137 „творів“ самі московські автори, як Арцибашев, Андреев, Горкій, Достоевський, Куприн, Пушкин, ну — і Наумович та чужі: Золя, К. Дойль, Келерман, Боккачіо і т. д.

Отжеж **церковна газета, видавана під патронатом офіційно католицького єрарха, поручає літературу не то сумнівної моральної вартости, не то нерелігійну, але просто таку, що поіменно й виразно була осуджена Церквою.** Чи не знає про це цілий катол. світ, що Боккачіо є на індексі? **Церковна газета поручає Декамерона:** глибшої образи годі зробити кат. Церкві; це вже не сама образа, але провокація католицької етики! Такі речі можливі хіба тільки в „наших“ москвофілів. У часі, коли кат. Церква веде таку енерґійну пропаґанду за доброю пресою та літературою, коли видає тисячі катол. журналів, уладжує зїзди, вистави кат. преси, коли сам папа в промові до журналістів, покликуючись на св. Павла — предтечу та взір журналіста, признав величезне значіння преси у формуванні світогляду теперішніх суспільств — у цьому часі **москвофіли за гроші католицької Церкви видають „Карп. Звонъ“ і пропаґують — Декамерона...**

І що за божевільна відвага казати, що хочуть виховувати молодь в дусі християнської культури!

Чи бодай о. Медвецький не повинен знати, що новий кодекс кан. права в кан. 1399 каже: „З самого права заказані є: книжки, які виразно нападають на релігію, або добрі обичаї, — які у своїй основі займаються речами розпусними й безстидними, їх оповідають або вчать“, що в канонї 1395 і 1397 спеціяльно ординарієві поручено боротьбу з такими книжками, врешті за поширювання й **читання такого Декамерона й подібних канон 2318 накладає кару викляття, „спеціялі модо“ задержану Ап. Столиці?...**

І перед Богом треба буде відповісти за такі речі — отче Якове!..

Като.

—o—

ПРАВНИЧА СТОРІНКА.

За поширення прав обвинуваченого.

ПРО ЩО РАДИВ МІЖНАРОДНІЙ КОНҐРЕС КАРНОГО ПРАВА?

З нагоди світової вистави в Парижі відбулося багато ріжних конгресів, між ними IV. міжнародній конгрес карного права в днях від 26. до 31. липня. Темою наради були такі проблеми: 1) Як карне (внутрішно-краєве) право може причинитися до охорони та зміцнення міжнародного миру?; 2) Про необхідність міжнародньої виміни даних щодо ранішої каральности підсудних; 3) Чи може суддя карати за вчинок, що не підпадає безпосередньо під карні постанови (справа анальогії в карному праві)?; 4) Про гарантії і права обвинуваченого підчас слідства; 5) Участь судової влади у справі виконання кари та охоронних засобах.

Перша зі згаданих проблем належить немов до традиції конгресу. Пошана національної гідности інших народів, карання пропаганди наступливої війни, охорона всіх дібр у справі забезпечення миру і вкінці признання самого миру правним добром є немов ідеольогією організаторів та основників міжнародного товариства карного права. Тому більшість промовців висловилася за тезами головного референта проф. Пелля. Одначе не слід теж забувати на істнування суперечностей між поодинокими державами і що карне право поодиноких держав береже передовсім національних інтересів. Тому колишній бельгійський премієр, відомий правник Жаспар ясно підкреслив, що мир між народами можна осягнути лише шляхом повільної еволюції, а не наглими скоками, спеціяльними карними постановами. Знову доцентка празького університету виказала, що годі вимагати від законодавця зокрема від судівництва, що є під впливом прилюдної опінії, щоб карало за вчинок, що загрожує життєвим інтересам чужих держав, а посередньо міжнародньому мирові, якщо національний інтерес вимагає таких діл, таких чинів, що є суперечні і навіть ворожі іншій державі. Після того конґрес приняв відповідну резолюцію у справі збереження миру.

Справа міжнародньої виміни даних щодо ранішої каральности підсудних має велике практичне значіння, якщо йде про міжнародніх злочинців, які доконують злочинів по черзі в ріжних частинах світа. Тому всі промовці з головним референтом полк. Наґлером висловились за виміною даних щодо ранішої кримінальної минувшини підсудного, щоб виміряти як слід належну кару.

Одначе найживішу дискусію викликала справа допускальности анальогії в карному праві. Майже всі промовці висловились проти анальогії в карному праві. Всеж таки значна частина промоців висловилась за далеко йдучою зміною теперішнього стану. Головний референт проф. париського університету Донедіє де Вабр заявився за поширеною інтерпретацією постанов карного права признаючи, що необхідність успішного поборювання злочинности щораз то більше примушує обмежувати права і привілеї злочинного світа. Численно заступлені на конгресі адвокати виступили одноголосно не лише проти анальогії в карному праві, але також проти поширеної інтерпретації постанов карного закону. Найсильнішим арґументом тих, які хотіли втримати засаду звуженої інтерпретації постанов карного закону було бажання запевнити і загарантувати права особи, загрожені надто гнучкою інтерпретацією прихильників нових течій. Ці прихильники нових течій у карному праві стоять на становищі, що карне право є саме постійною інтерпретацією. Карне право вживає загальникових понять, що їх щойно інтерпретація суддів виповнює конкретним змістом. Поняття зневаги публичної неморальности і т. д. наказує виповнити ці загальникові поняття конкретним змістом, що теж виконує суддя. Отже якщо допущено суддю до необхідної інтерпретації слід йому дати відповідну свободу, щоб не піддавався впливам адміністрації та виконавчої влади, свободу власних незалежних поглядів, що випливають з льогіки, совісти, знання права і криміньольогії, а передовсім з вичуття суспільних і національних потреб.

Забезпечення прав підсудного підчас слідства не викликало вже стільки сумнівів і суперечок, що проблема анальогії в карному праві. Дискусія велась головно довкола двох найважніших справ: допущення оборони до слідства і допущення знавців. Тим чином обвинувачений міг би визначити знавця як і прокуратор. Оба ці знавці щойно з третім знавцем, визначеним судом приступали би до експертизи і висловлювали би свою опінію кожний зокрема або спільно.

Промовці і конгрес висловились за допущенням оборонця підчас слідства, що практикується вже віддавна у Франції. **Конгрес станув на становищі, що присутність оборони у слідстві допомагає викрити матер. правду і влекшує положення обвинуваченого, який може швидше виказати свою невинність, якщо має оборонця.** Присутність оборони у слідстві може довести до скорочення заплутаних процесів основним висвітленням цілої справи. Головний референт д-р Костань, заступник прокуратора окружного суду в Лієж підкреслив, що навіть у тайнім слідстві самі судді злагіднюють строгі постанови беручи щораз то більше права оборони. Допущення оборони у слідстві слід обмежити у деяких випадках з уваги на добро виміру справедливости та інші важні огляди. Зате слідчий суддя повинен навчити підсудного, що має право вибрати собі оборонця або домагатись, щоб йому призначили оборонця з уряду. Акти слідства вже в короткому часі повинні бути доступні підсудному або їх оборонцеві, щоб міг їх переглянути. Вкінці головний референт домагався загострення дисциплінарної відповідальности адвокатів за зловживання з одночасним поширенням їх прав. Проти допущення знавців обвинуваченого у слідстві заявилась більшість учасників конґресу.

Живо теж цікавились учасники конгресу справою допущення судді до виконання кари та охоронних засобів. Майже всі промовці заявились за інтервенцією судді при виконанні кари та охоронних засобів.

(„Глос Сондовніцтва“ ч. 9. з 1937).

*

При цій нагоді слід згадати, що на цьому дійсно важному конгресі не було представників совітського „права“. Цю незрозумілу тайну пояснюють „Последнія Новості“ ось так:

Совітські правники не приїхали на зїзд, бо кілька місяців тому дійшло в ССР до повного розгрому дотеперішної совітської правничої доктрини. Офіціяльну правничу школу, що гуртувалася коло „Інституту Совітського Права“, оголошено небезпечно еретичною. Правничі підручники, видані тим інститутом, усунено з обігу, не зважаючи на те, що в тих підручниках покликувалися на Сталіна як на вищий правничий авторитет. Студенти в СССР не знають тепер ні з яких підручників учитися права, ні в кого здавати іспити. В совітських часописах і журналах совітський прокурор обвинувачує в ріжних „заблужденіях“ самого народного комісаря справедливости,— і він мусить прилюдно каятися... Совітські учені і практикуючі правники не сміють виступати зі своїми поглядами ні на зборах, ні в часописах, бо бояться, щоб і їх не потягнули за єресь „троцькізму“. А „троцькізм“ це невловиме поняття. Ніхто не може точно сказати, де в науці права починається „троцькізм“ і на чім він полягає...

Ясно, що при такому хаосі в СССР ні совітська влада, ні совітські правники не були зацікавлені в тому, щоб цей хаос опинився на світовому конґресі правників. Це і пояснює цей прикрий факт, що велика держава совітів зовсім не взяла участи в загальному світовому русі, що змагає до міжнародніх правових звязків...

Сталін не пустив на зїзд ніодного совітського правника лише тому, щоб совітські правники не бачили, як дійсно живуть люди в „буржуазній“ Франції і не ширили опісля в СССР того, що побачили в Европі.

Відповідальність за шкоду тварин.

Від кого, під якими умовинами і в якій висоті можна домагатися винагороди шкоди, що її спричинила тварина, нпр. пес когось покусав, дріб зробив шкоду в городі і т. д.?

Відповідь на ці питання дає кодекс зобовязань у статтях 148 і 149. Отже за шкоду, що її спричинила тварина відповідає: 1) в засаді власник; 2) якщо власник нею не послуговується — особа, що вживає тварини у своїм інтересі. Якщо винаняв комусь свою тварину, то наємець послугується нею і відповідає за шкоду. Також відповідає ужитковець тварини і навіть той, хто неправно послугується твариною, себто особа, що силоміць забрала другому його тварину і вона спричинила шкоду. За те особа, яка переховує чужу тварину, не відповідає за шкоду, бо не послугується твариною у своїм інтересі. В цьому випадку за шкоду відповідає по думці ст. 144 к. з. той, хто дає тварину до переховання. Відповідальність за шкоду тварини не залежна від того, чи тварина у хвилині спричинення шкоди була під наглядом власника чи тєм особи, яка з неї користає у своїх господарських потребах, чи десь втікла або заблукалася. І так власник пса відповідає за шкоду не лише тоді, як його пес на ланцуху покусав когось тому що не мав кагания, але також і тоді, як пес утік з дому і покусав когось на дорозі або в полі.

Пошкодований не мусить доказувати вини згаданих осіб, себто власника чи посідача тварини, бо закон приймає здогадну вину цих осіб. Одначе відповідальности за шкоду немає, якщо переведеться доказ, що власник чи посідач рішуче не поносить ніякої вини в конкретному випадку. Всеж таки в деяких випадках незважаючи на невинність власника чи посідача тварини, суд може наложити на них відповідальність за повну чи частинну шкоду **на основі слушности,** беручи під увагу маєтковий стан власника чи посідача тварини та пошкодованого.

9.600 ДОЛЯРІВ КАРИ ПЛАТИТЬ РУЗВЕЛЬТ.

Найвище становище, яке займає Рузвельт в державній єрархії Злучених Держав, не звільнює його зовсім від заплати кар, що їх стягає почта за доручені, але неоплачені листи. Цього року за такі посилки почта обтяжила конто довгу президента сумою 9.600 долярів, значить більше як 48.000 зол.

Незважаючи на такі великі суми, які щорічно наростають і які президент мусить заплатити, Рузвельт домагається, щоб йому доручали всі неоплачені листи, що містять у собі здебільша скарги людей, які не мають до президента іншого доступу.

Тільки освітою, культурою і вихованням здобудемо кращу долю. Не жалуймо датків на скріплення освітних змагань.

ПРАВНИЧА СТОРІНКА

За поширення прав обвинуваченого.

ПРО ЩО РАДИВ МІЖНАРОДНІЙ КОНГРЕС КАРНОГО ПРАВА?

З нагоди світової виставки в Парижі відбулося багато ріжних конгресів, між ними IV. міжнародній конгрес карного права в днях від 26. до 31. липня. Темою нарад були такі проблеми: 1) Як карне (внутрішно-краєве) право може причинитися до охорони та зміцнення міжнародного миру?; 2) Про необхідність міжнародньої виміни даних щодо ранішої каральности підсудних; 3) Чи може суддя карати за вчинок, що не підпадає безпосередньо під карні постанови (справа анальогії в карному праві)?; 4) Про ґарантії і права обвинуваченого підчас слідства; 5) Участь судової влади у справі виконання кари та охоронних засобах.

Перша зі згаданих проблем належить немов до традиції конгресу. Пошана національної гідности інших народів, карання пропаганди наступної війни, охорона всіх дібр у справі збереження миру і вкінці признання самого миру правним добром є немов ідеольогією організаторів та основників міжнародного товариства карного права. Тому більшість промовців висловилася за тезами головного референта проф. Пелля. Одначе не слід теж забувати на істнування суперечностей між поодинокими державами і що карне право поодиноких держав бере передовсім національних інтересів. Тому колишній бельгійський премієр, відомий правник Жаспар ясно підкреслив, що мир між народами можна осягнути лише шляхом повільної еволюції, а не наглими скоками, спеціяльними карними постановами. Знову доцентка праського університету виказала, що годі вимагати від законодавця зокрема від судівництва, що є під впливом прилюдної опінії, щоб карало за вчинок, що загрожує життєвим інтересам чужих держав, а посередньо міжнародньому мирові, коли національний інтерес вимагає таких діл, таких чинів, що є суперечні і навіть ворожі іншій державі. Після того конгрес приняв відповідну резолюцію у справі збереження миру.

Справа міжнародньої виміни даних щодо ранішої каральности підсудних має велике практичне значіння, якщо йде про міжнародніх злочинців, які доконують злочинів по черзі в ріжних частинах світа. Тому всі промовці з головним референтом полк. Наґлером висловились за виміною даних щодо ранішої кримінальної минувшини підсудного, щоб виміряти якслід належну кару.

Одначе найживішу дискусію викликала справа допускальности анальоґії в карному праві. Майже всі промовці висловились проти анальоґії в карному праві. Всеж таки значна частина промовців висловилась за далеко йдучою зміною теперішнього стану. Головний референт проф. париського університету Доннедіє де Вабре заявився за поширеною інтерпретацією постанов карного права признаючи, що необхідність успішного поборювання злочинности щораз то більше примушує обмежувати права і привілеї злочинного світа. Численно заступлені на конгресі адвокати виступили одноцільно не лише проти анальоґії в карному праві, але також проти поширеної інтерпретації постанов карного закону. Найсильнішим аргументом тих, які хотіли втримати засаду звуженої інтерпретації постанов карного закону було бажання запевнити і загарантувати права особи, загрожені надто гнучкою інтерпретацією прихильників нових течій. Ці прихильники нових течій у карному праві стоять на становищі, що карне право є саме постійною інтерпретацією. Карне право вживає загальникових понять, що їх щойно інтерпретація суддів виповнює конкретним змістом. Поняття зневаги, публичної неморальности і т. д. наказує виповнити ці загальникові поняття конкретним змістом, що теж виконує суддя. Отже якщо допускаємо суддю до необхідної інтерпретації слід йому дати відповідну свободу, щоб не піддавався впливам адміністрації та виконавчої влади, свободу власних незалежних поглядів, що випливають з льоґіки, совісти, знания права і кримінольоґії, а передовсім з вичуття суспільних і національних потреб.

Забезпечення прав підсудного підчас слідства не викликало вже стільки сумнівів і суперечок, що проблема анальоґії в карному праві. Дискусія велась головно довкола двох найважніших справ: допущення оборони до слідства і допущення знавців. Тим чином обвинувачений міг би визначити знавця як і прокуратор. Оба ці знавці щойно з третім знавцем, визначеним судом приступали би до експертизи і висловлювали би свою опінію кожний зокрема або спільно.

Промовці і конгрес висловились за допущенням оборонця підчас слідства, що практикується вже віддавна у Франції. **Конгрес станув на становищі, що присутність оборони у слідстві допомагає викрити матер. правду і влекшує положення обвинуваченого, який може швидше виказати свою невинність, якщо має оборонця.** Присутність оборони у слідстві може довести до скорочення заплутаних процесів основним висвітленням цілої справи. Головний референт д-р Костань, заступник прокуратора окружного суду в Ліеж підкреслив, що навіть у тайнім слідстві самі судді злагіднюють строгі постанови беручи щоразто більше права оборони. Допущення оборони у слідстві слід обмежити у деяких випадках з уваги на добро виміру справедливости та інші важні огляди. Зате слідчий суддя повинен навчити підсудного, що має право вибрати собі оборонця або домагатись, щоб йому призначили оборонця з уряду. Акти слідства вже в короткому часі повинні бути доступні підсудному або їх оборонцеві, щоб міг їх переглянути. Вкінці головний референт домагався загострення дисциплінарної відповідальности адвокатів за зловживання з одночасним поширенням їх прав. Проти допущення знавців обвинуваченого у слідстві заявилась більшість учасників конгресу.

Живо теж цікавились учасники конгресу справою допущення судді до виконання кари та охоронних засобів. Майже всі промовці заявились за інтервенцією судді при виконанні кари та охоронних засобів.

(„Глос Сондовніцтва“ ч. 9. з 1937).

*

При цій нагоді слід згадати, що на цьому дійсно важному конгресі не було представників совітського „права“. Цю незрозумілу тайну пояснюють „Последнія Новості“ ось так:

Совітські правники не приїхали на з'їзд, бо кілька місяців тому дійшло в ССР до повного розгрому дотеперішної совітської правничої доктрини. Офіціяльну правничу школу, що гуртувалася коло „Інституту Совітського Права“, оголошено небезпечно еретичною. Правнич. підручники, видані тим інститутом, усунено з обігу, не зважаючи на те, що в тих підручниках покликувалися на Сталіна як на вищий правничий авторитет. Студенти в СССР не знають тепер ні з яких підручників учитися права, ні в кого здавати іспити. В совітських часописах і журналах совітський прокурор обвинувачує в ріжних „заблужденіях“ самого народного комісаря справедливости, — і він мусить прилюдно каятися... Совітські учені і практикуючі правники не сміють виступати зі своїми поглядами ні на зборах, ні в часописах, бо бояться, щоб і їх не потягнули за ересь „троцькізму“. А „троцькізм“ це невловиме поняття. Ніхто не може точно сказати, де в науці права починається „троцькізм“ і на чім він полягає...

Ясно, що при такому хаосі в СССР ні совітська влада, ні совітські правники не були зацікавлені в тому, щоб цей хаос опинився на світовому конґресі правників. Це і пояснює цей прикрий факт, що велика держава совітів зовсім не взяла участи в загальному світовому русі, що змагає до міжнародніх правових звязків...

Сталін не пустив на з'їзд ніодного совітського правника лише тому, щоб совітські правники не бачили, як дійсно живуть люди в „буржуазній“ Франції і не ширили опісля в СССР того, що побачили в Европі.

Відповідальність за шкоду тварин.

Від кого, під якими умовинами і в якій висоті можна домагатися винагороди шкоди, що її спричинила тварина, нпр. пес когось покусав, дріб зробив шкоду в городі і т. д.?

Відповідь на ці питання дає кодекс зобовязань у статтях 148 і 149. Отже за шкоду, що її спричинила тварина відповідає: 1) в засаді власник; 2) якщо власник нею не послуговується — особа, що вживає тварини у своїм інтересі. Якщо винаняв комусь свою тварину, то наємець послугується нею і відповідає за шкоду. Такcамо відповідає ужитковець тварини і навіть той, хто неправно послугується твариною, себто особа, що силоміць забрала другому його тварину і вона спричинила шкоду. За те особа, яка переховує чужу тварину, не відповідає за шкоду, бо не послугується твариною у своїм інтересі. В цьому випадку за шкоду відповідає по думці ст. 144 к. з. той, хто дає тварину до переховання. Відповідальність за шкоду тварини не залежна від того, чи тварина у хвилині спричинення шкоди була під наглядом власника чи тєм особи, яка з неї користає у своїх господарських потребах, чи десь втікла або заблукалася. І так власник пса відповідає за шкоду не лише тоді, як його пес на ланцуху покусав когось тому що не мав каганця, але також і тоді, як пес утік з дому і покусав когось на дорозі або в полі.

Пошкодований не мусить доказувати вини згаданих осіб, себто власника чи посідача тварини, бо закон приймає здогадну вину цих осіб. Одначе відповідальности за шкоду немає, якщо переведеться доказ, що власник чи посідач рішуче не поносить ніякої вини в конкретному випадку. Всеж таки в деяких випадках незважаючи на невинність власника чи посідача тварини, суд може наложити на них відповідальність за повну чи частинну шкоду **на основі слушности**, беручи під увагу маєтковий стан власника чи посідача тварини та пошкодованого.

9.600 ДОЛЯРІВ КАРИ ПЛАТИТЬ РУЗВЕЛЬТ.

Найвище становище, яке займає Рузвельт в державній єрархії Злучених Держав, не звільнює його зовсім від заплати кар, що їх стягає почта за доручені, але неоплачені листи. Цього року за такі посилки почта обтяжила конто довгу президента сумою 9.600 долярів, значить більше як 48.000 зол.

Незважаючи на такі великі суми, які щорічно наростають і які президент мусить заплатити, Рузвельт домагається, щоб йому доручували всі неоплачені листи, що містять у собі здебільша скарги людей, які не мають до президента іншого доступу.

Тільки освітою, культурою і вихованням здобудемо кращу долю. Не жалуймо датків на скріплення освітних змагань.

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

З Коломиї на двір індійських магараджів.

З віденських часописів довідуємося про приїзд д-ра Казимира Стефана Радвана-Праґловського, що супроводить індійського раджу Юсуфа Алі Хана. Індійський князь приїхав лікуватись до віденських санаторій; д-р Радван — його дорадник.

Трицять років тому гарний елеґантний молодець, безпосередньо по матурі, почав робити у Львові ріжні експерименти, проявляючи суґестивну силу. Радван скінчив коломийську гімназію, вписався на університет, але не мав великої охоти до офіціяльних студій, занятий головно „таємною наукою". На галицькому ґрунті він не міг розвинути своїх крил — видав якусь книжку про спіритизм чи суґестію і поїхав у світ. Першим етапом був Відень; там здав він якийсь докторат і кілька років пізніше познайомився десь у Льоврані чи Абації із славною артисткою Рене Одійон. Одійон мала вже за собою артистичну карієру, доходила до сивини, зате мала великі гроші. Вона звязала свою долю з молодим гарним хлопцем, що імовірно використав силу своєї суґестії. Радван жив як молодий князь, як довго Одійон мала майно і як довго він не знайшов, завдяки її підстави до нового скоку в життя.

ПРИПАДОК РІШАЄ ПРО КАРІЄРУ.

Ясно, що про це все він не пише. У „Наєс Вінер Журналь" находимо його більшу статтю з фотографією про його ролю лікаря на дворах індійських князів. Ось його сповідь:

„Я завдячую випадкові факт, що мене покликали до Індії. Випадок зявився у постаті молодої, гарної дами, що одного дня зявилися в моєму психольоґічному інституті у Льондоні, нарікаючи на болі. Вона терпіла на нервове розладдя і найкращі лікарі, до яких вона зверталася, не могли їй допомогти. І саме тому, що її стан уважали безнадійним, а я вилікував її, я називаю це випадком. Вона із вдячности поручила мене свому вуйкові, що був високим комісарем в Індії, а цей поручив мене деяким індійським князям. Небавком дістав я запросини від магараджі з Капуртали. Я приняв запросини з радістю, бо чув багато про чудеса Індії. Але те, що я бачив, перевищило всю мою уяву. У Капурталі чекали на мене два магараджеві адютанти. Треба було перейти 50 осіб ґвардії, щоб дістатися до палати.

У ЦАРСТВІ З „ТИСЯЧА ОДНОЇ НОЧІ"...

Прикро було те, що я ні на хвилину не міг бути сам. Кожне моє бажання сповняли миттю, я міг телефонувати і телеграфувати до всіх у світі — мав до послуги десятки служби, жив, як у сні „З тисяча одної ночі". Мене водили по палатах, робітнях і скарбівнях, показуючи всі багатства. На другий день мене запросили на обід до магараджі. Міністр внутрішніх справ передав програму дня. Моя жінка мала сидіти праворуч магараджі, я ліворуч нього. Магараджа з Капуртали обідав завсіди у товаристві 20—30 гостей і церемоніял був у нього якнайточніший..."

„По обіді магараджа пояснив мені ціль мого приїзду. Я мав занятися його двома внучками — чудовими молодими дамами, що терпіли духово тому, що мали східне виховання та европейську освіту. Магараджа мусів познайомитися з методами мого лікування. Заки я скінчив лікувати його внучки, вже мене покликав новий магараджа з Патіялі".

У КНЯЗЯ КНЯЗІВ

Магараджа з Патіялі є князем індійських князів. Він тримається строго східних звичаїв. У нього завсіди гостить кільканацять магарадж, що мають окремі мешкання. Для европейців є там окремий люксусовий готель. Магараджа з Патіялі робить рідко европейцям честь розмовляти з ними особисто. Радван зазнав такої чести. Чемність, з якою сповнювали всі його забаганки, належить до казкових. Його допустили навіть до релігійних церемоній касти Сінґ, що відбуваються щодня при заході сонця. Найбільшим чудом для Радвана були склади вина магараджі, якими управляє якийсь чех. Є там найрідші напитки світа вартости двох міліонів фунтів штерлінґів.

Подвійний літак.

Специялісти, які мали змогу оглядати на відомих заведеннях Шорта новий „подвійний" літак, якого будову саме тепер викінчили, кажуть, що він є правдивим чудом летунської техніки, яке не має іншого собі рівного в історії летунських апаратів тяжчих від повітря.

Цей літак має назву: „Композіт Шорт Майо". Він складається із велитенського, чотиромоторового моноплану типу „Каледонія" (такий літак перелетів недавно Атлянтійський океан в оба кінці. На верху того моноплану збудували окрему площу, на якій спирається другий літак, менший розмірами. Це чотиромоторовий гидроплян, який може робити 350 км. на годину. Він буде підніматися з великого літака на лету, при чому швидкість лету замінить йому конче потрібний на аеродромі розгін.

Коли менший літак відірветься від більшого, тоді він підлітає угору, більший вниз. Таким чином відпадає зовсім небезпека зудару.

Навіщо побудували такий подвійний літак? Невже така дивовижня конструкція має якінебудь підстави й оправдання? Авжеж! Якщо такий малий літак, як той зверху набрав би стільки бензини, скільки йому треба, щоб перелетіти трасу Англія — Ню Йорк, він не міг би ніколи відірватися від води з причини надмірного обтяження паливом (не кажучи вже зовсім про власну вагу літака). Роля більшого літака в тому, щоби піднести малий літак із повним вантажем і вивезти його на отверте море, де він може продовжувати повітряну мандрівку вже власними засобами й силами.

Завдяки новому „подвійному" літакові Шорта, почту доставлятимуть у 1938. р. з Англії до Америки за 20 годин.

Вольтер і реклама.

Сьогодні зовсім буденне явище, що часописи перетикані оголошеннями, в яких нпр. фільмова зірка заявляє, що свою красу завдячує тільки такому чи іншому пудрові, або кремові. В іншому знову оголошенні чемпіон у боксі хвалиться, що коли він перемагає всіх своїх противників, то тільки тому, що пє таке то пиво, чи вино.

Це все — „знак часу". Комерціялізація слави, перемога купецького духа і т. д.

Минулої неділі продали наліцитації в Парижі цікавий автограф Вольтера. Цей автограф — лист до одного з найкращих у тодішні часи годинникових майстрів у Женеві.

Вольтер пише, що хоч він сам не мав змоги познайомитися з мистецькими виробами згаданого годинникаря, одначе не сумнівається, що вони справді „вищі від усіх похвал". Тому він — Вольтер — готов поручати годинники тієї марки людям, які творять клієнтелю інших фабрик.

На яких умовинах дав він свою „оферту" — невідомо. В кожнім разі не без користи.

Правда, порука Вольтера не появилася в часописах. Одначе перший крок був зроблений. А це найважніше!

Автор „Кандіда" — як бачимо — не тільки промощував літературний шлях, але і торговельний.

—o—

Фортепіян у радіо.

Коли пригадаємо собі початки радія та початкові музичні радієві авдиції і порівняємо їх з нинішними, то мусимо признати, що ріжниця багато більша, як цей 15-літний протяг часу, який ділить ті часи від нинішніх. Ця ріжниця позначується в першу черґу у звуці трансмітованих інструментів; велика частина всіх зусиль і досвідів, які постійно переводять над удосконаленням радієвої передавальної апаратури, йде власне на те, щоб іще далі удосконалити передавання звуків музичних інструментів. Фортепіян, як інструмент найчастіше в радіо уживаний (він потрібний до акомпаніяментів) був довгі роки неабияким клопотом при передачі, не тільки радіо-механікам, але й пяністам. У перших часах радія, коли стіни студіо були завішені усякими завісами, виватовані грубими матерацами і т. і., звук фортепіяну виходив зовсім змінений, заглушений, житовий — тимпаче, що пяністові не вільно було вживати педалів. Звук реґулювали техніки-міксери (очевидно, здебільша без усякої музичної освіти), а сам пяніст не мав над звуком фактично ніякої контролі. Коли згадаємо й те, що сама техніка радія була тоді в пеленках, тоді не дивниця, що радіослухач чув звук фортепіяну цілковито змінений.

—o—

Операція лисини.

Кажуть, що лисина є ознакою багатства й розуму. Проте власники лисини не дуже люблять чванитись своєю голою як коліно головою, зокрема тоді, коли не мають ще 40 літ. Тому теж не диво, що лисі залюбки звертаються за порадами до лікарів і лікарі роблять усі заходи, щоб найти лік, який поміг би лисій голові віднискати своє буйне волосся.

Відомий професор університетської клініки в Ню Йорку д-р Авфріхт виголосив недавно на лікарських сходинах відчит про те, в який спосіб творится лисина. На його думку ненормальний процес випадування волосся можна пояснювати непропорціонально швидким розростом черепу у порівнанні зі шкірою, яка покриває череп. Тому, що ткані шкіри за сильно натягаються, кров погано кружляє, цибульки слабнуть і волосся починає швидко випадати. Д-р Авфріхт лікує лисину при помочі хірурґічних заходів. Після того наступає звільнення напруги шкіри та одночасно вона відживає. Цибульки кріпшають і голий як коліно череп покривається пушистим волоссям. Таку саму ґіпотезу про творення лисини створив німецький дерматольоґ з Гамбурга д-р Вадель.

—o—

Як Франко і Неґрін кохаються.

В Еспанії Неґрін, президент валенсійського уряду і ґен. Франко вожд національної армії — це не тільки два політичні противники, але й люди, що ненавидять себе і поборюють себе на життя і смерть. Зате Неґрін і Франко творять найкращу пару приятелів у місті Скоплє в Юґославії. Такі прізвища мають два фризієри, яких предки колись покинули Еспанію і перенеслися з пиринейського на балканський півостров. Тепер навіть проф. конкуренція не може зломити їх приязни, зате якби жили в нинішній Еспанії булиб напевно ворогами.

—o—

Поїзди — блискавки.

Розвиток летунства і летунської комунікації приневолив теж і такий нині вже консервативний засіб комунікації як залізниця, збільшити свою швидкість. Зокрема на заході можна запримітити сильні зміни в цьому напрямі. Коли в 1927 р. пересічна швидкість поспішного поїзду в Німеччині давала 83 км. на годину, сьогодні експрес Берлін—Кельн переїздить віддаль 578 км. із пересічною скорістю 118,1 км. на годину, не затримуючись. Поспішний поїзд Берлін—Ганновер їде зі скорістю 132,6 км. на годину.

—o—

ВЕСЕЛЕ.

ТОЧНИЙ ВІК.

Підчас обіду старша красуня допитується свого сусіда:

— Кілько ви даєте мені літ?

— Личко у вас як у вісімнацятьлітньої дівчинки.

Красуня усміхається вдоволена і росте як на дріжджах. Молодий мужчина говорить далі:

— Усмішка у вас така, бущімто ви маєте всього сімнацять літ. Голос маєте як чотирнацятьлітний смотрик!... Значить, разом 49 літ.

ТЕАТРАЛЬНА АНЕКДОТА.

Відомий англійський актор Кін, який грав одного разу пописову ролю Ришарда III, не знав, що на салі сидить гурт його ворогів, які хотіли пошити його в дурні і закпити собі з нього. Коли актор бігав в останнім акті песи, так як було в ролі, по сцені хвилюючись і кликав:

— ...Коня! Коня! Царство віддам вам за коня!

Хтось із публики крикнув:

— А за осла теж?!

— Очевидно — відповів без надуми Кін — вийдіть тільки сюди на сцену.

—o—

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

З Коломиї на двір індійських магарадж.

З віденських часописів довідуємося про приїзд д-ра Казимира Стефана Радвана-Прагловського, що супроводить індійського раджу Юсуфа Алі Хана. Індійський князь приїхав лікуватись до віденських санаторій; д-р Радван — його дорадник.

Тридцять років тому гарний елегантний молодець, безпосередньо по матурі, почав робити у Львові ріжні експерименти, проявляючи сугестивну силу. Радван скінчив коломийську гімназію, вписався на університет, але не мав великої охоти до офіціяльних студій, занятий головно „таємною наукою". На галицькому ґрунті він не міг розвинути своїх крил — видав якусь книжку про спіритизм чи сугестію і поїхав у світ. Першим етапом був Відень; там здав віч якийсь докторат і кілька років пізніше познайомився десь у Льоврані чи Абациї із славною артисткою Рене Одійон. Одійон мала вже за собою артистичну карієру, доходила до сивини, зате мала великі гроші. Вона звязала свою долю з молодим гарним хлопцем, що імовірно використав силу своєї сугестії. Радван жив як молодий князь, як довго Одійон мала майно і як довго він не знайшов, завдяки їй підстави до нового скоку в життя.

ПРИПАДОК РІШАЄ ПРО КАРІЄРУ.

Ясно, що про це все він не пише. У „Наєс Вінер Журналь" находимо його більшу статтю з фотографією про його ролю лікаря на дворах індійських князів. Ось його сповідь:

„Я завдячую випадкові факт, що мене покликали до Індії. Випадок зявився у постаті молодої, гарної дами, що одного дня зявилися в моєму психольогічному інституті у Льондоні, нарікаючи на болі. Вона терпіла на нервове розладдя і найкращі лікарі, до яких вона зверталася, не могли їй допомогти. І саме тому, що її стан уважали безнадійним, а я вилікував її, я називаю це випадком. Вона із вдячности поручила мене свому вуйкові, що був високим комісарем в Індії, а цей поручив мене деяким індійським князям. Небавком дістав я запросини від магараджі з Капурталі. Я приняв запросини з радістю, бо чув багато про чудеса Індії. Але те, що я бачив, перевищило всю мою уяву. У Капурталі чекали на мене два магараджеві адютанти. Треба було перейти 50 осіб ґвардії, щоб дістатися до палати.

У ЦАРСТВІ З „ТИСЯЧА ОДНОЇ НОЧІ"...

Прикро було те, що я ні на хвилину не міг бути сам. Кожне моє бажання сповняли миттю, я міг телефонувати і телеграфувати до всіх у світі — мав до послуги десятки служби, жив, як у сні „З тисяча одної ночі". Мене водили по палатах, робітнях і скарбівнях, показуючи всі багатства. На другий день мене запросили на обід до магараджі. Міністр внутрішніх справ передав програму дня. Моя жінка мала сидіти праворуч магараджі, я ліворуч нього. Магараджа з Капурталі обідав завсіди у товаристві 20—30 гостей і церемоніял був у нього якнайточніший..."

„По обіді магараджа пояснив мені ціль мого приїзду. Я мав занятися його двома внучками — чудовими молодими дамами, що терпіли духово тому, що мали східне виховання та европейську освіту. Магараджа мусів познайомитися з методами мого лікування. Заки я скінчив лікувати його внучки, вже мене покликав новий магараджа з Патіялі".

У КНЯЗЯ КНЯЗІВ.

Магараджа з Патіялі є князем індійських князів. Він тримається строго східних звичаїв. У нього завсіди гостить кільканацять магарадж, що мають окремі мешкання. Для европейців є там окремий люксусовий готель. Магараджа з Патіялі робить рідко европейцям честь розмовляти з ними особисто. Радван зазнав такої чести. Чемність, з якою сповнювали всі його забаганки, належить до казкових. Його допустили навіть до релігійних церемоній касти Сінґ, що відбуваються щодня при заході сонця. Найбільшим чудом для Радвана були склади вина магараджі, якими управляє якийсь чех. Є там найрідші напитки світа вартости двох міліонів фунтів штерлінгів.

Подвійний літак.

Спеціялісти, які мали змогу оглядати на відомих заведеннях Шорта новий „подвійний" літак, якого будову саме тепер викінчили, кажуть, що він є правдивим чудом летунської техніки, яке не має іншого собі рівного в історії летунських апаратів тяжчих від повітря.

Цей літак має назву: „Композіт Шорт Майо". Він складається із велитенського, чотиромоторового монопляну типу „Каледонія" (такий літак перелетів недавно Атлянтійський океан в оба кінці. На верху того монопляну збудували окрему площу, на якій спирається другий літак, менший розмірами. Це чотиромоторовий гидроплян, який може робити 350 км. на годину. Він буде підніматися з великого літака на лету, при чому швидкість лету замінить йому конче потрібний на аеродромі розгін.

Коли менший літак відірветься від більшого, тоді він підлітає угору, більший вниз. Таким чином відпадає зовсім небезпека зудару.

Навіщо побудували такий подвійний літак? Невже така дивовижня конструкція має якінебудь підстави й оправдання? Авжеж! Якщо такий малий літак, як той зверху набрав би стільки бензини, скільки йому треба, щоб перелетіти трасу Англія — Ню Йорк, він не міг би ніколи відірватися від води з причини надмірного обтяження паливом (не кажучи вже зовсім про власну вагу літака). Роля більшого літака в тому, щоби піднести малий літак із повним вантажем і вивезти його на отверте море, де він може продовжувати повітряну мандрівку вже власними засобами й силами.

Завдяки новому „подвійному" літакові Шорта, почту доставлятимуть у 1938. р. з Англії до Америки за 20 годин.

Вольтер і рекляма.

Сьогодні зовсім буденне явище, що часописи перетикані оголошеннями, в яких нпр. фільмова зірка заявляє, що свою красу завдячує тільки такому чи іншому пудрові, або кремові. В іншому знову оголошенні чемпіон у боксі хвалиться, що коли він перемагає всіх своїх противників, то тільки тому, що пє таке то пиво, чи вино.

Це все — „знак часу". Комерціялізація слави, перемога купецького духа і т. д.

Минулої неділі продали наліцитації в Парижі цікавий автограф Вольтера. Цей автограф — лист до одного з найкращих у тодішні часи годинникових майстрів у Женеві.

Вольтер пише, що хоч він сам не мав змоги познайомитися з мистецькими виробами згаданого годинникаря, одначе не сумнівається, що вони справді „вищі від усіх похвал". Тому він — Вольтер — готов поручати годинники тієї марки людям, які творять клієнтелю інших фабрик.

На яких умовинах дав він свою „оферту" — невідомо. В кожнім разі не без користи.

Правда, порука Вольтера не появилася в часописях. Одначе перший крок був зроблений. А це найважніше!

Автор „Кандіда" — як бачимо — не тільки промощував літературний шлях, але і торговельний.

—o—

Фортепіян у радіо.

Коли пригадаємо собі початки радія та початкові музичні радієві авдиції і порівняємо їх з нинішними, то мусимо признати, що ріжниця багато більша, як цей 15-літний протяг часу, який ділить ті часи від нинішних. Ця ріжниця позначується в першу чергу у звуці трансмітованих інструментів; більша частина всіх зусиль і досвідів, які постійно переводять над удосконаленням радієвої передавальної апаратури, йде власне на те, щоб іще далі удосконалити передавання звуків музичних інструментів. Фортепіян, як інструмент найчастіше в радіо уживаний (він потрібний до акомпаніяментів) був довгі роки неабияким клопотом при передачі, не тільки радіо-механікам, але й піяністам. У перших часах радія, коли стіни студіо були завішені усякими завісами, виватовані грубими матрацами і т. і., звук фортепіяну виходив зовсім змінений, заглушений, ватовий — тимпаче, що піяністові не вільно було вживати педалів. Звук реґулювали техніки-міксери (очевидно, здебільша без усякої музичної освіти), а сам піяніст не мав над звуком фактично ніякої контролі. Коли згадаємо й те, що сама техніка радія була тоді в пеленках, тоді не дивниця, що радіослухач чув звук фортепіяну цілковито змінений.

—o—

Операція лисини.

Кажуть, що лисина є ознакою багатства й розуму. Проте власники лисини не дуже люблять чванитись своєю голою як коліно головою, зокрема тоді, коли не мають ще 40 літ. Тому теж не диво, що лисі залюбки звертаються за порадами до лікарів і лікарі роблять усі заходи, щоб найти лік, який поміг би лисій голові відзискати своє буйне волосся.

Відомий професор університетської клініки в Ню Йорку д-р Авфріхт виголосив недавно на лікарських сходинах відчит про те, в який спосіб твориться лисина. На його думку ненормальний процес випадування волосся можна пояснювати непропорціонально швидким розростом черепу у порівнанні зі шкірою, яка покриває череп. Тому, що ткані шкіри за сильно натягаються, кров погано кружляє, цибульки слабнуть і волосся починає швидко випадати. Д-р Авфріхт лікує лисину при помочі хірургічних заходів. Після того наступає звільнення напруги шкіри та одночасно вона відживає. Цибульки кріпшають і голий як коліно череп покривається пушистим волоссям. Таку саму гіпотезу про творення лисини створив німецький дерматольоґ з Гамбурга д-р Вадель.

—o—

Як Франко і Неґрін кохаються.

В Еспанії Неґрін, президент валенсійського уряду і ґен. Франко вожд національної армії — це не тільки два політичні противники, але й люди, що ненавидять себе і поборюють себе на життя і смерть. Зате Неґрін і Франко творять найкращу пару приятелів у місті Скопліє в Югославії. Такі прізвища мають два фризієри, яких предки колись покинули Еспанію і перенеслися з пиринейського на балканський півостров. Тепер навіть проф. конкуренція не може зломити їх приязни, зате якби жили в нинішній Еспанії булиб напевно ворогами.

—o—

Поїзди — блискавки.

Розвиток летунства і летунської комунікації приневолив теж і такий нині вже консервативний засіб комунікації як залізниця, збільшити свою швидкість. Зокрема на заході можна запримітити сильні зміни в цьому напрямі. Коли в 1927 р. пересічна швидкість поспішного поїзду в Німеччині давала 83 км. на годину, сьогодні експрес Берлін—Кельн переїздить віддаль 575 км. із пересічною скорістю 118,1 км. на годину, не затримуючись. Поспішний поїзд Берлін—Ганновер їде зі скорістю 132,6 км. на годину.

—o—

ВЕСЕЛЕ.

ТОЧНИЙ ВІК

Підчас обіду старша красуня допитується свого сусіда:

— Кілько ви даєте мені літ?

— Личко у вас як у вісімнацятьлітньої дівчинки.

Красуня усміхається вдоволена і росте як на дріжджах. Молодий мужчина говорить далі:

— Усмішка у вас така, буцімто ви маєте всього сімнацять літ. Голос маєте як чотирнацятьлітний смотрик!... Значить, разом 49 літ.

ТЕАТРАЛЬНА АНЕКДОТА.

Відомий англійський актор Кін, який грав одного разу пописову ролю Ришарда III, не знав, що на салі сидить гурт його ворогів, які хотіли пошити його в дурні і закпити собі з нього. Коли актор бігав в останнім акті песи, так як було в ролі, по сцені хвилюючись і кликав:

— ...Коня! Коня! Царство віддам вам за коня!

Хтось із публики крикнув:

— А за осла теж?!

— Очевидно — відповів без надуми Кін — зайдіть тільки сюди на сцену.

—o—

Девять днів у Парижі.

IV.

В багатьох національних чи точніше державних павільонах наглядно переважає здебільша те, що є питоме цим державам, яких назви читаєте на фронтонах. Чи це є архітектура хмародерів, якої стільки внутрі павільону З. Д. П. Америки, чи деревне багатство Фінляндії, молочарські і сіль.-господарські машини Данії, чи шум корабельної шруби в штучному морі Голяндії, — шкляні вироби у бельгійському павільоні, чи символізування водопадом водної енергії, якою користується в практиці Норвегія, — не згадуючи вже питоменностей кольорових народів, які говорять до вас мовою стилю будинків, роду експонатів і вигляду та одягу туземців, — усе те вам назагал відоме з літератури, з ілюстрацій, з кіна. Але поруч із тим впадають за очі сотні новин, як і в 90 відсотках для вас ревеляціями, в цілости чи в нюансах. Та на превеликий жаль нема змоги приглядатись їм довго. Мене і кожного іншого гонить жадоба побачити якнайбільше. Вважаю невибачним гріхом спинятись довго навіть біля казкової палати Сіяму, коли мою свідомість свердлить думка, що зараз недалеко чекає на мене екзотика японців (дарма, що в 1921. р. мав я нагоду бачити і подивляти її зблизька, вертаючись через Нагасакі на рідну землю), та що взагалі довкола притаївся ввесь світ у мініятурі, з усіми його таємницями і чарами. Проте бувають моменти, коли до краю змучений кидаюсь у глибокий фотель у якомусь павільоні й апатично дивлюсь на шумливу юрбу, що суне і суне без кінця, задивлена на стіни, столи, габлотки і шкляні шафи. А в голові пересуваються немов фантастична фільма чи сонні зяви те, що бачив учора-передучора: палата північно-африканського вельможі з подвірям та крамницями, де розклали свою цікаву всячину альжирські купці, копія славного мечету Джінгарібер з Тімбукту, вулички столиці французького Індокитаю, Ганой, з хмарою торговців, золотисті мулятки з „дансінгу", побіч павільонів Мартініки і Гваделюпи, де пив я оригінальний рум і де білі дами залюбки танцювали з кольоровими мужчинами при звуках зовсім доброї, хоч дивовижної орхестри. Недисципліновані думки-спогади перескакують нараз до недалекого комплексу будинків, що репрезентують французькі провінції, загощують до чудесної альпейської каплички в Савої чи пак Сабавдії, заглядають удруге до корсиканського павільону на штучних скалах, до палат, або невеличких домів і замків Фляндрії, Пікардії, Шампанії, Бургундії, Альзасії та інших провінцій Франції, що мають свій місцевий стиль в будівництві і виробництві, свій відмінний побут і свою регіональну гордість.

Зокрема для жінок світова вистава скриває важкі до передання словами принади. Щоправда — париське жіноцтво також дуже чинне в заробіткуванні (хоч не так, як у Відні, де через більшу дешевість жіночої праці ролі майже помінялись: жінка їде до праці у фабриці чи в бюрі, а мужчина веде... домашне господарство). Але разом із тим париське жіноцтво кохається мабуть більше ніж деінде в блеску, шику та елеганції, маючи для того чимало природних даних. Отож можна уявити собі, як горять очі дам, коли вони оглядають такий „Павільон елеганції", де техніка голки славних париських фірм, диктаторів моди в цілому світі, їде в перегони з багатством фантазії в оформлюванні лінії і декоративній винахідчивости. Який був я щасливий тоді, коли перебігав довжезні коридори, заставлені праворуч і ліворуч манекінами, що демонстрували кравецьке і кушнірське (бо й футра там були!) мистецтво. Щасливий не тому, що те все оглядав власними очима (мій Боже, ми — мужчини — часто не тямимо, як була одягнена принагідна симпатія, з якою ми всю ніч на балі протанцювали!). А тому, що був сам. У жіночому товаристві був би мабуть „застряг" там зранку до ночі і стратив чимало нагод побачити щось для мене цікавіше.

Парижанки мають щоправда і без того роскішні щоденні видовища, бо вікна магазинів мод у Парижі реклямують себе направду дуже щедро. Проте „Павільон елеганції" дає синтезу зусилля цілої кравецької еліти, яка має послух на всіх континентах світа. Ось чому і ті парижанки, для яких здається не існують занадто великі несподіванки в ділянці моди, студіюють пильно виставлені експонати, захоплюються ними і мабуть про них довго мріють. А щож тоді говорити про французькі провінціалки і десятки-сотні-тисяч чужинок, що все жили під гипнозою „париського моделю"...

Дотого — „рай жінок" не кінчиться на павільоні елеганції. Безліч дешевих „біжу" ріжних форм і кольорів продають майже на кожному кроці. Є також чимало дорогої біжутерії до справжніх брилянтів шляхотного бельгійського „шліфу" включно (в черзі чекай годину!). Є шкіряна галянтерія, яка хапає за очі, різане шкло, порцеляна, декоративна кераміка і бронз (кілько в ній краси!), врешті окремий павільон під назвою „внутрішня архитектура мешкань". Пишу „врешті", хоч не знаю де це слово поставити. Бо жінку зацікавити мусять теж споживчі продукти та кулінарні вигадки, квіти, туристика, екзотика кольоній і... взагалі майже все, що є на світовій виставі. Бо жінка, крім суто-жіночого зацікавлення, має сьогодні ще й широкий крут фахового зацікавлення. І його теж на виставі задовольняє.

В. Несторович.

—o—

Страшна пошесть тифу
на Соловках.

РИГА, КАП. На Соловецьких Островах, де є найбільші совітські концентраційні табори, лютує пошесть тифу, що потягнула за собою дотепер 2.000 жертв. Найбільше вмирають священики, які замкнені у спеціяльному таборі. Смертність постійно зростає внаслідок недоїдання, скандальних санітарних умовин і недостачі найпростіших медикаментів. Табор священиків майже вимирає. Крім багатьох католицьких і православних священиків помер в останніх тижнях єпископ Саратова Півторадський.

Візита премієра Стоядіновича
в Парижі.

ПАРИЖ, 12. 10. ПАТ. Премієр і міністр закордонних справ Югославії Стоядінович прибув нині рано до Парижа. На двірці привитав його мін. Дельбос в вищими урядовцями міністерства закордонних справ та югославянський посол Пуріч з членами посольства. Прийшли теж члени югославянської кольонії.

—o—

Зі судової салі.

АПЕЛЯЦІЙНА РОЗПРАВА ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН В ЛЮБЛИНІ.

З весною ц. р. відбулася в окружному суді в Луцьку розправа проти кількох хлопців з Ківерців пов. Луцьк за приналежність до ОУН. Їх засудили по 2—5 роки вязниці, а Олександра Дмитрука, який мав бути згідно з актом обвинувачення головним провідником боївки ОУН у Ківерцях звільнили від вини і кари. Проти цього присуду засуджені хлопці внесли апеляцію, в справі присуду на Ол. Дмитрука зголосив апеляцію прокуратор окружного суду в Луцьку. Перед кількома днями відбулася в Люблині апеляційна розправа, на якій засудженим хлопцям суд зменшив кару, а Олександра Дмитрука засудив на 12 років вязниці і позбавлення громадянських прав. Ол. Дмитрук утік у невідомім напрямку. За ним розіслали стежні листи.

НОВИНКИ.

— Ширші сходини Філії С. У. відбудуться в четвер 14. ц. м. в год. 7 веч. з рефератом Вп. п. проф. Софії Русової — при вул. Сикстуській 40. — Гостям раді. — Виділ. 1845

— **Жалібна академія в честь Т. Масарика.** Чехословацько-Українське Обєднання і всі українські організації в Берні уладжують 17. ц. м. в авлі фільософічного факультету Масарикового університету в Берні, жалібну академію в память президента-освободителя Т. Г. Масарика. Початок академії в год. 10.30 передпол.

— **Посвячення церкви східного обряду.** В неділю 17. ц. м. єпископ Чарнецький посвятить в Альбертині на Білоруси церкву східного обряду, що її вибудували езуїти східного обряду, що мають свій осідок в Альбертині. На посвячення церкви прийдуть теж священики зі Львова.

— **Посвячення нового дому людового у Зборівщині.** У Присівцях зборівського повіту відбулося перед кількома днями посвячення нового людового дому при участи представників влади зі зборівським старостою Павліковським у проводі. На посвяченні промовляли ріжні делегати і сам староста.

— **Пошесть червінки у Надвірнянщині.** У селах Кривець і Космач пов. Надвірна вибухла пошесть червінки. Майже всі мешканці лежать недужі. Щоденно є кілька смертних випадків. Адміністраційна влада і лікар д-р Вишневський почали енергійну боротьбу з пошестю.

— **Дальші протиукраїнські демонстрації у Львові.** Вчора коло год. 7. вечором вийшла з Академічного Дому при вул. Лозінського група ендеків і почала кричати „Геть з українцями! Хай живе Польска народова!" Коли при вул Академічній юрба зросла до 150 людей, зявилася поліція, яка розігнала демонстрантів, так що коло 8. год. вечором настав уже в місті лад.

— **Знайшовся ще один свідок проти Хомяка.** К. Ц. — пресовий всезнайко повідомляє в мислі з датою середи 13. ц. м., що в Самборі знайшовся ще один свідок, який знає про інший злочин Хомяка, що його перед кількома днями судили у Львові за вбивство Лінтнера. Явийсь Вітолд Ляшковський, урядовець П. К. П. повідомив самбірську прокуратуру про таку подію: Підчас боїв у листопаді 1918. р. попав він разом із якимсь залізничим робітником Кентнером до української неволі. Командант українського відділу побив обох полонених по лиці, викопав і приказав розстріляти. В останній хвилині зявився між українськими вояками

Ґенерал застрілив міністра.

МЕКСИК, 12. 10. ПАТ. Військовий командант Вера Круз ген. Фелікс Гонцалес застрілив з револьверу міністра справедливости стейту Санта Круз Адольфа Морено. Після того ґенерала застрілив адютант міністра Еліяс Антівероса, який скінчив самогубством.

„Трест мізків“ в Японії.

ТОКІО, ПАТ. На засіданні цісарської ради прийняли проект кн. Коное у справі створення „тресту мізків“, що буде дорадною комісією при уряді, аж до закінчення теперішньої війни. Становища членів „тресту мізків“ будуть рівні становищам міністрів. Офіційного спису членів „тресту мізків“ ще не оголосили, одначе згідно з півофіційними інформаціями в його склад увійдуть генерали: Уґакі й Аракі як представники армії, адмірал Суетсуґу — представник фльоти, барон Ікеда, б. губернатор японського державного банку як представник фінансових кол, Махіда — голова партії Мінсеіто, Йонез Маеда — голова партії Сенюкаї, Акіда — представник партії Юсука й Матсуока — представник японських дипльоматичних кол.

Від понеділка обовязуватиме закон про обмеження ввозу й вивозу 300 родів сирівців, півфабрикатів і фабрикатів.

ВЕЛИКА ПЕРЕМОГА ЯПОНЦІВ У ПІВН. КИТАЮ.

ТОКІО, ПАТ. Команда японських військ у Китаю оголосила такий комунікат: Здобуття міста Ші-Чія-Чуан, важного залізничого вузла, вказує на повне заломання китайських відділів на північ від Жовтої ріки. Провінція Шансі віддана на ласку і неласку японців. Здається, що японці зможуть посунутися аж до берегів Жовтої ріки. Японські відділи заняли місто Люан-Чен (28 км. на півд. схід від Ші-Чія-Чуан). Японські летуни збомбардували Су-Чов (417 км. на південь від Тіен-Тсіну) і Су-Сіен (70 км. на південь від Су-Чов).

НОВИЙ ЯПОНСЬКО-БРИТІЙСЬКИЙ ІНЦИДЕНТ.

ЛЬОНДОН, 12. 10. ПАТ. 6 літаків обстрілювали зі скорострілів 3 самоходи британської амбасади у Китаю між Нанкіном і Шангаєм, 16 миль на полудне від Шангаю. Здається, що це були японські літаки. Одним самоходом їхав заступник британського летунського аташе, в інших британські вояки. На самоходах були бритійські хоругвки так, що їх легко можна було пізнати. Британська влада повідомила японську владу про випадок домагаючись негайної відповіди. Японці негайно відповіли підкреслюючи, що нічого не знали про виїзд британських самоходів з Шангаю.

За самовистарчальність Італії.

Дня 11. ц. м. під головуванням Мусолінія відбулося в Римі засідання центрального комітету корпорації. На засіданні розглянули низку питань у звязку зі здійсненням пляну господарської самовистарчальности Італії.

Мусоліні підкреслив у своїй промові, що самовистарчальність у кожній ділянці національного життя Італії необхідна. Італія — говорив Мусоліні — мусітиме виректися всіх закордонних продуктів, що їх може заступити краєвими виробами. Ввесь італійський нарід мусить виробити собі автаркічний спосіб думання. Фашистівський уряд поможе кожному починові, який змагає до самовистарчальности. Свою промову закінчив Мусоліні приказом рішуче повинуватися постановам ц. к. корпорації. Метою здійснення програми самовистарчальности є: 1) запевнити Італії незалежність на випадок воєнного конфлікту; 2) охоронити валюту й запаси золота Італійського Банку. Одночасно міністр корпорації Лянтіні заповів, що внаслідок політики самовистарчальности піддають провірці деякі вже заключені торговельні договори.

—о—

ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДОГОВІР МІЖ ЯПОНІЄЮ І НІМЕЧЧИНОЮ.

ТОКІО, 12. 10. ПАТ. „Асагі Шімбун“ повідомляє, що німецько-манджурський договір розтягнуть на Японію. Господарські взаємини між обома великодержавами ще затісняться по візиті японського віцеадмірала в Німеччині.

—о—

ВАЖНІ НАРАДИ БРИТІЙСЬКОГО МІНІСТРА В ЄГИПТІ.

КАІРО, 12. 10. ПАТ. Перший льорд адміраліції Даф Купер приїхав до Олександрії і відбуде в пятницю наради про положення над Середземним Морем з командантом англійських військ в Єгипті Джорджом Віром, командантом британської фльоти на Середземному Морі, адміралом Павндом і командантом бритийської повітряної фльоти віцемаршалом Меклінoм.

—о—

ХОРВАТСЬКО-СЕРБСЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ.

БІЛГОРОД, ПАТ. Югославянська преса подала повний текст порозуміння заключеного між т. зв. зединеною сербською опозицією і представниками хорватів. У білгородських політичних колах, поза зединеною опозицією текст порозуміння прийняли з розчаруванням, бо не порушено найважніших справ, які є предметом хорватських домагань.

...нийсь шкільний товариш Ляшковського і висварившись із командантом вирятував полоненого від смерти. Одначе Кентнера, за яким не було кому вставитися, розстріляли. Тим старшиною, який дав приказ розстріляти полонених, був саме Хомяк. Такого переконання набрав Ляшковський на підставі опису вигляду лиця, одягу і ріжних подробиць, які торкаються Хомяка і які виявились підчас судового процесу. Справді догадливість і память п. Ляшковського гідна подиву, коли він тільки зі самого часописного опису пізнає людину, яку бачив тому 19 літ. Справді інформатор гідний Курієрка.

— **На волю.** Дня 4. ц. м. вийшли на волю з луцької вязниці з арештованих ... серпня ц. р. українців у Луцьку такі особи: Осип Сакаль, директор книгарні Н. Т. ім. Шевченка в Луцьку, студ. данціґської політехніки В. Федорчук та Петро Хлопецький з Боголюб. Всім іншим арештованим продовжили слідчий арешт до дня 5. листопада ц. р.

— **Страйк у рудецькім повіті.** Пишуть нам: В Коношках Сімянівських рудецького повіту вибух у дворі страйк при копанні бараболь. Двір дав за скриню 10—12 мтр. сотн. 1 зол. 50 сот., люди домагалися 2 зол. 50 сот. і може би були дещо спустили. Числили, що як перед 2—3 роками жито коштувало 8—10 зол. за один мтр. сотнар, то ціна могла бути низька і за копання бараболь. Колиж ціна жита нині 22 зол., то й робітник мусить дорожче взяти за день своєї тяжкої праці. А щоб накопати скриню бараболь, треба в 4. год зачати і до вечора копати, і то не все вдасться. По селі порозліплювано картки з написом: „Не йти до двора на роботу“. Страйк має зовсім спокійний вигляд.

— **„Дом жолнежа“ у Львові.** При вул. Яблоновських вибудовано коштом 400.000 зол. „Дом жолнежа“, одначе з браку фондів покищо його ще не викінчили. Окремий комітет вживає усіх заходів, щоб у першу чергу викінчити величезну театральну салю, яка міститиме 1250 місць. В тій салі мав би далі давати свої вистави „Театр Жолнежа“. Комітет хоче звернутися до відомого співака Я. Кепури, щоб він жертвував один концерт у Львові на докінчення цього дому, де буде не тільки театрально-кінова саля, але й забавова саля для вояків, малокаліброва стрільниця, бібліотека, світлиці і т. д.

— **Дисциплінарна відповідальність у звязку з лавковою системою.** У варшавському університеті жидівські студенти далі не займають місць у призначених для них лавках. Вони слухають викладів стоячки, або в лавках, призначених для тих, що не належать до студентських товариств. Із жидами сидять у тих лавках поляки соціялісти й демократи. Також у політехніці жиди не займають призначених для них лавок. Влада вищих шкіл пригадує, що за непристосування до порядкових приписів грозить дисциплінарна відповідальність.

— **Зїзд посадників і президентів у Городенці** відбувся в неділю 10. ц. м. під проводом станиславівського воєводи ґен. Паславського. У зїзді взяло участь 32 делеґатів міст та начальники ріжних воєвідських виділів. Городенку вибрано тому на місце зїзду, щоб представникам показати наглядно, що з кожного найбільш дрантивого містечка можна зробити приличне місто з ріжними інсталяціями, брукованими вулицями і т. д.

— **Львівська хроніка.** На залізн. мості при вул. Стрийській напало вчора вечором на студ. політехн. Вл. Новінського двох незнайомих і вдаривши його вирвали йому 40 зол. Поліція арештувала у звязку з тим Л. Луня та А. Книша, замешкалих при вул. Павлинів 14. В Луня знайшли годинник. — На будові при вул. Ліса Куді вибухла пожежа в бараку В. Пйотровського. Цілий барак згорів. Причина пожежі невідома. — Олександер Літвайтіс цирковець, який виступав у Львові під прізвищем „капітан смерти“ заанґажував на касієрку панну Л. Й. і взяв від неї кавцію 50 зол. Очевидно, що по двох днях праці нової касієрки працедавець виїхав до Рави Руської, не заплативши касієрці ані за працю і не звернувши їй кавції. Тепер „капітаном“ занялася поліція. — До мешкання Владислави Екес (Набеляка 37.) вломилися злодії і вкрали срібне накриття, білля та перський диван — загальної вартости 1.000 зол. — До львів. шпиталя привезли М. Ковальського, який упав із льокомотиви і зломив собі ногу. — Утік від жінки Бронислав Лида (На Опоці 20) про те повідомила поліцію його жінка Марія, стурбована, що муж довго не вертається.

— **А всеж таки нема грушок на вербі,** бо знавці-природники виключають, щоб на вербі принялась дичка. Імовірно те, що привіз до Львова наш інформатор було галузкою спеціяльної породи грушок т. зв. „груша верболиста“, яка зовсім має листя подібне до листя верби. Виходилоб, що пословиця „груш на вербі“ далі актуальна.

— **Смерть столітнього.** У громаді Тучапи пов. Перемишль помер недавно Христоф Платок, уроджений ще в 1833. р. Старець, який мав 104 роки, до останньої хвилини добре почувався і запевняв усіх, що ніколи не хорував.

Ґенерал застрілив міністра.

МЕКСИК, 12. 10. ПАТ. Військовий комендант Вера Круз ген. Фелікс Гонцалес застрілив з револьверу міністра справедливости стейту Санта Круз Адольфа Морено. Після того генерала застрілив адютант міністра Еліяс Антівероса, який скінчив самогубством.

„Трест мізків“ в Японії.

ТОКІЮ, ПАТ. На засіданні цісарської ради приняли проект кн. Коное у справі створення „тресту мізків“, що буде дорадною комісією при уряді, аж до закінчення теперішньої війни. Становища членів „тресту мізків“ будуть рівні становищам міністрів. Офіційного спису членів „тресту мізків“ ще не оголосили, одначе згідно з півофіційними інформаціями в його склад увійдуть генерали: Угакі й Аракі як представники армії, адмірал Суетсугу — представник фльоти, барон Ікеда, б. губернатор японського державного банку як представник фінансових кол, Махіда — голова партії Мінсеіто, Йонез Маеда — голова партії Сеюкаі, Акіда — представник партії Юсука й Матсуока — представник японських дипльоматичних кол.

Від понеділка обовязуватиме закон про обмеження ввозу й вивозу 300 родів сирівців, півфабрикатів і фабрикатів.

ВЕЛИКА ПЕРЕМОГА ЯПОНЦІВ У ПІВН. КИТАЮ.

ТОКІЮ, ПАТ. Команда японських військ у Китаю оголосила такий комунікат: Здобуття міста Ші-Чія-Чуан, важного залізничого вузла, вказує на повне заломання китайських відділів на північ від Жовтої ріки. Провінція Шансі віддана на ласку і неласку японців. Здається, що японці зможуть посунутися аж до берегів Жовтої ріки. Японські відділи заняли місто Люан-Чев (28 км. на півд. схід від Ші-Чія-Чуан). Японські летуни збомбардували Су-Чов (417 км. на південь від Тієн-Тсіну) і Су-Сієн (70 км. на південь від Су-Чов).

НОВИЙ ЯПОНСЬКО-БРИТІЙСЬКИЙ ІНЦИДЕНТ.

ЛЬОНДОН, 12. 10. ПАТ. 6 літаків обстрілювали зі скорострілів 3 самоходи британської амбасади у Китаю між Нанкіном і Шангаєм, 16 миль на полудне від Шангаю. Здається, що це були японські літаки. Одним самоходом їхав заступник британського летунського аташе, в інших британські вояки. На самоходах були британські хоругвки так, що їх легко можна було пізнати. Британська влада повідомила японську владу про випадок домагаючись негайної відповіди. Японці негайно відповіли підкреслюючи, що нічого не знали про виїзд британських самоходів з Шангаю.

За самовистарчальність Італії.

Дня 11. ц. м. під головуванням Мусоліні відбулося в Римі засідання центрального комітету корпорації. На засіданні розглянули низку питань у звязку зі здійсненням пляну господарської самовистарчальности Італії.

Мусоліні підкреслив у своїй промові, що самовистарчальність у кожній ділянці національного життя Італії необхідна. Італія — говорив Мусоліні — мусітиме виректися всіх закордонних продуктів, що їх може заступити краєвими виробами. Ввесь італійський нарід мусить виробити собі автаркічний спосіб думання. Фашистівський уряд поможе кожному почином, який змагає до самовистарчальности. Свою промову закінчив Мусоліні приказом рішуче повинуватися постановам ц. к. корпорації. Метою здійснення програми самовистарчальности є: 1) запевнити Італії незалежність на випадок военного конфлікту; 2) охоронити валюту й запаси золота Італійського Банку. Одночасно міністр корпорації Лянтіні заповів, що внаслідок політики самовистарчальности піддають провірці деякі вже заключені торговельні договори.

—o—

ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДОГОВІР МІЖ ЯПОНІЄЮ І НІМЕЧЧИНОЮ.

ТОКІЮ, 12. 10. ПАТ. „Асагі Шімбун“ повідомляє, що німецько-манджурський договір розтягнуть на Японію. Господарські взаємини між обома великодержавами ще затісняться по візиті японського віцеадмірала в Німеччині

—o—

ВАЖНІ НАРАДИ БРИТІЙСЬКОГО МІНІСТРА В ЄГИПТІ.

КАІРО, 12. 10. ПАТ. Перший льорд адміраліції Даф Купер приїхав до Олександрії і відбуде в пятницю наради про положення над Середземним Морем з командантом англійських військ в Єгипті Джорджом Віром, командантом британської фльоти на Середземному Морі, адміралом Павндом і командантом британської повітряної фльоти віцемарш. Меклінем

—o—

ХОРВАТСЬКО-СЕРБСЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ.

БІЛГОРОД, ПАТ. Югославянська преса подала повний текст порозуміння заключеного між т. зв. зединеною сербською опозицією і представниками хорватів. У білгородських політичних колах, поза зединеною опозицією текст порозуміння прийняли з розчаруванням, бо не порушено найважніших справ, які є предметом хорватських домагань.

якийсь шкільний товариш Ляшковського і висварившись із командантом вирятував полоненого від смерти. Одначе Кентнера, за яким не було кому вставитися, розстріляли. Тим старшиною, який дав приказ розстріляти полонених, був саме Хомяк. Такого переконання набрав Ляшковський на підставі опису вигляду лиця, одягу і ріжних подробиць, які торкаються Хомяка і які виявились підчас судового процесу. Справді догадливість і память п. Ляшковського гідна подиву, коли він тільки зі самого часописного опису пізнає людину, яку бачив тому 19 літ. Справді інформатор гідний Курієрка.

— **На волю.** Дня 4. ц. м. вийшли на волю з луцької вязниці з арештованих 5. серпня ц. р. українців у Луцьку такі особи: Осип Сакаль, директор книгарні Н. Т. ім. Шевченка в Луцьку, студ. данцігської політехніки В. Федорчук та Петро Хлопецький з Боголюб. Всім іншим арештованим продовжили слідчий арешт до дня 5. листопада ц. р.

— **Страйк у рудецькім повіті.** Пишуть нам: В Конюшках Сімянівських рудецького повіту вибух у дворі страйк при копанні бараболь. Двір давав за скриню 10—12 мтр. сотн. 1 зол. 50 сот., люди домагалися 2 зол. 50 сот. і може би були дещо спустили. Числили, що як перед 2—3 роками жито коштувало 8—10 зол. за один мтр. сотнар, то ціна могла бути низька і за копання бараболь. Колиж ціна жита нині 22 зол., то й робітник мусить дорожче взяти за день своєї тяжкої праці. А щоб накопати скриню бараболь, треба в 4. год зачати і до вечора копати, і то не все вдається. По селі порозліплювано картки з написом: „Не йти до двора на роботу“. Страйк має зовсім спокійний вигляд.

— **„Дом жолнежа“ у Львові.** При вул. Яблоновських вибудовано коштом 400.000 зол. „Дом жолнежа“, одначе з браку фондів покищо його ще не викінчили. Окремий комітет вживає усіх заходів, щоб у першу чергу викінчити величезну театральну салю, яка міститиме 1250 місць. В тій салі мав би далі давати свої вистави „Театр Жолнежа“. Комітет хоче звернутися до відомого співака Я. Кепури, щоб він жертвував один концерт у Львові на докінчення цього дому, де буде не тільки театрально-кінова саля, але й забавова саля для вояків, малокаліброва стрільниця, бібліотека, світли-

— **Дисциплінарна відповідальність у звязку з лавковою системою.** У варшавському університеті жидівські студенти далі не займають місць у призначених для них лавках. Вони слухають викладів стоячки, або в лавках, призначених для тих, що не належать до студентських товариств. Із жидами сидять у тих лавках поляки соціялісти й демократи. Також у політехніці жиди не займають призначених для них лавок. Влада вищих шкіл пригадує, що за непристосування до порядкових приписів грозить дисциплінарна відповідальність.

ці і т. д.

— **Зїзд посадників і президентів у Городенці.** відбувся в неділю 10. ц. м. під проводом станиславівського воєводи ген. Паславського. У зїзді взяло участь 32 делегатів міст та начальники ріжних воєвідських виділів. Городенку вибрано тому на місце зїзду, щоб представникам показати наглядно, що з кожного найбільш дрантивого містечка можна зробити приличне місто з ріжними інсталяціями, брукованими вулицями і т. д.

— **Львівська хроніка.** На залізн. мості при вул. Стрийській напало вчора вечором на студ. політехн. Вл. Новінського двох незнайомих і вдаривши його вирвали йому 40 зол. Поліція арештувала у звязку з тим Л. Луня та А. Книша, замешкалих при вул. Павлинів 14. В Луня знайшли годинник. — На будові при вул. Ліса Кулі вибухла пожежа в бараку В. Пйотровського. Цілий барак згорів. Причина пожежі невідома. — Олександер Літвайтіс цирковець, який виступав у Львові під прізвищем „капітан смерти“ заанґажував на касієрку панну Л. Й. і взяв від неї кавцію 50 зол. Очевидно, що по двох днях праці нової касієрки працедавець виїхав до Рави Руської, не заплативши касієрці ані за працю і не звернувши їй кавції. Тепер „капітаном“ занялася поліція. — До мешкання Владислави Екес (Набеляка 37.) вломилися злодії і вкрали срібне накриття, білля та перський диван — загальної вартости 1.000 зол. — До львів. шпиталя привезли М. Ковальського, який упав із льокомотиви і зломив собі ногу. — Утік від жінки Бронислав Лида (На Опоці 20) про те повідомила поліцію його жінка Марія, стурбована, що муж довго не вертається.

— **А всеж таки нема грушок на вербі,** бо знавці-природники виключають, щоб на вербі принялась дичка. Імовірно те, що привіз до Львова наш інформатор було галузкою специяльної породи грушок т. зв. „груша верболиста“, яка зовсім має листя подібне до листя верби. Виходилоб, що пословиця „груш на вербі“ далі актуальна.

— **Смерть столітнього.** У громаді Тучапи пов. Перемишль помер недавно Христоф Платок, уроджений ще в 1833. р. Старець, який мав 104 роки, до останньої хвилини добре почувався і запевняв усіх, що ніколи не хорував.

— **Пожежі.** У Новосілках Опарівських пожежа знищила дві стодоли із збіжжам вартости приблизно 3.000 зол. Пожежу спричинили діти, що бавилися сірниками. — У Голодівці пов. Рудки згоріла стайня і паша Катерини Малярик.

— **Пострілив одним шротом.** Підчас полювання на оленів у лісі громади Чертеж пов. Жидачів Василь Кулик із Тарнавки пострілив припадково одним шротом у ногу гр. Дзедушицького. Рана не була поважна.

— **Несовісний лікар перед судом.** У львівськім суді почався процес проти лікаря, д-ра Маєра Крістіянполера з Рави Руської, який провинився тим, що штучно усував плід Стефанії Т., від чого та жінка дістала закаження крови й померла. Процес ще не скінчений.

— **Краєва хроніка.** На фільварку оо. Василіян в Буковій пов. Самбір 72-літній наймит із фільварку Михайло Отвінський віз чотирокінним возом бульбу з поля і впав так нещасливо з воза, що згинув на місці. — Підчас приїзду поспішного поїзду на стацію Снятин-Залуче викочив, чи випав із поїзду один пасажир. Машина, що саме тоді „шибувала" перетяла йому голову вбиваючи його на місці. Виявилось, що був то турецький громадянин Магмет Феяр Ес, професор фільософії у Стамбулі.

— **Дивачний концерт.** В Індіянополіс в Америці відбувся під вільним небом фестин, получений з величавим концертом. Цей концерт був справді американський: на сцені грало нараз 125 фортепіянів. Концерту слухало кількадесять тисяч осіб.

—o—

З кіна.

КІНО „СТИЛЕВЕ": „НЕДОЗВОЛЕНЕ ЩАСТЯ" ТА РЕВІЯ.

На екрані йде відома вже львівській публиці фільма про нещасне кохання на тлі англійсько-ірляндського конфлікту.

У другій з черги ревії нового ансамблю під проводом М. Кондратського вибивається на чільне місце знаменита фарса п. з. „Ґенерал на інспекції" з участю усіх чоловічих сил та Госі Негро і Марії Жеймівної. Крім цього розсмішувала публику дотепна ґротеска у виконанні Нововейського і Негро. На окрему увагу заслуговує ще виступ жіночих ревелерсів у пісенці „Америка", відомої з репертуару хору Дана. Фінал — „У Ґрінцінґу" — творить дуже приємну співочо-танкову інсценізацію.

(ет.)

—o—

Дописи.

СТАНИСЛАВІВ.

Нарешті купці мають свій банк. Давно вже у Станиславові робило українське купецтво заходи, щоб урухомити банк, який залагоджував би справи купецтва. Брак такого банку відчували всі купці без вимку. Та, як звичайно між українцями буває, кожному доброму ділові заводи хтось перешкоджає, хоч одинокий наш купецько-промисловий банк у Станиславові має рацію істнування та вигляди на найкращий розвій, як от хочби Промбанк у Львові, що його повстання і перші часи теж не встелювались рожами. Купці Станиславівщини знайшли вкінці вихід із „завороженого кола". Істнував уже від давніх літ майже недіяльний коопер. банк на передмісті Княгинин-Місто, що колись із споживчої кооперативи перемінився на кредитівку, коли то товар „добрі" люди „на кредит" розібрали і треба було якось збирати належність. Купці гремяльно туди вписались і от 29. VIII. відбулись заг. збори, на яких вибрано надзірну раду в такому складі: дир. Снігурович, пп. Стебновський, Старух, Головенко, проф. Макогон, о. Савраш і проф. Ткачук. Надзірна Рада на своєму засіданні заіменувала дирекцію в такому складі: дир. Ю. Зінкевич, п. Княгиницький і п. Когутяк, заступники пп. Пристай і Павлюк. Дирекція подбала вже за домівку в середмісті і банк починає нормальну працю. Тепер черга на купців і промисловців підтвердити своїми масовими вкладами й полагоджуванням усіх своїх справ через банк, що цей банк — це не чиїсь „пусті забаганки" або особисті інтереси, а наказ життя.

Свято в честь М. Лисенка. З приводу 25-ліття смерти найбільшого українського композитора заснувався в нашому місті комітет з трьох місцевих товариств (Музичний Інститут ім. М. Лисенка, Стан. Боян і Думка), який вже тепер приготовляє програму та робить заходи, щоб свято випало якнайвеличавіше.

З рідношкільного фронту. Недавно в малій салі „Сокола" відбулись загальні збори кружка „Р. Ш." ім. М. Шашкевича. Збори відкрив голова кружка д-р І. Волянський, що здав теж звіт з діяльности Старшини. Через брак грошей годі вивінувати якслід всі три школи, які кружок опікується і, що дуже прикре й болюче, годі заплатити вчителям так, як того вимагає їхня повна посвяти праця. Жалувався голова теж, що не всі громадяни виконують совісно свій обовязок, коли йде про складання 1 проц. із доходів. Густо-часто деякі одиниці затаюють дійсний дохід, щоб лиш якнайменше дати на „Р. Ш.". При кінці звіту подякував голова Студ. Секції, освітній секції „С. У." і муж. хорові „Думка" за активну участь у збірках і коляді на „Р. Ш.". Після того здавав дуже подрібний звіт скарбник проф. Голембйовський. Доходу мав кружок 13.586.67 зол., розходу 13.779.69 зол. Касу кружка зїдає просто Сусп. Обезпечальня своїми надмірно високими оплатами. Кружок має к. 42.000 зол. довгу, в тому коло 19.000 до Сусп. Обезп. Жін. гімназія задовжена на к. 6.700, школа ім. М. Шашкевича на 12.870, фахово-доповнююча на 2.380 зол. Після того здавали звіти директори поодиноких шкіл. Від жін. гімназії дир. Глушко, від нар. школи ім. М. Шашкевича дир. Пеліх, від фах.-доповнюючої дир. Савицький. Із звітів видно, що фреквенція в загальному росте у всіх школах, що зацікавлення школами щораз більшає. Трохи дивоглядно виглядає лише факт, що до міських шкіл „Р. Ш." ходить більше селянських дітей, як міських. Виявляється, що багато родичів посилає свої діти до чужих шкіл. Після звітів була довга дискусія, навіяна журбою за майбутнє „Р. Ш.". З цікавіших голосів варт відмітити проєкт проф. Домбровського, щоб гімназію „Р. Ш." перемінити на іншого типу школу, та щоб у цей спосіб оминути „конкуренції" з гімназією ОО. Василіянок. Після ухвалення уступаючій старшині абсолюторії вибрано нову в такому складі: голова д-р І. Волянський, члени: проф. Голембйовський, д-р Никифоряк, д-р Бих, дир. Гірняк, п. А. Рублева і проф. Домбровський; заступники: п. К. Бородайкевич, м-р Світлий і п. В. Старух. До контр. комісії ввійшли: інж. Дутка, дир. Вісневський і дир. Трач; заступники: інж. Пристай і дир. Шевчук. Крім того вибрано 15 делегатів на зїзд „Р. Ш." у Львові й Заг. Збори Повіт. Союзу „Р. Ш.". Членів було на Зборах 82, як на станиславівські відносини — багато. Багато теж, як на загальне число 180 членів. На 15.000 українців у Станиславові 180 членів! Це одна з тих чорних плям, що її станиславівське громадянство мусить якнайскорше змити.

Вечір живого слова. В салі „Нар. Торговлі" влаштувала п. Леся Кривіцька „Вечір живого слова". Імпрезу зачислюємо до найкращих, які в останніх часах у нашому місті були. Шкода лише, що публики було небагато. В програму вечора входили м. ін. твори Лепкого, Олеся, Шевченка, Холодної і Лужницького.

Український балет „Гуцулка" виступив на сцені „Сокола". Видно, що потреба українського балету велика, коли виступ „Гуцулки" стягнув масово публику до „Сокола". Помисл створити балет добрий, але це трудна річ — тут треба великого артиста. А в складі теперішньої „Гуцулки" не бачимо такої людини. Балетмайстер Чуперчук гуляє дуже гарно з усіми характеристичними рисами нашого танку, але його оформлення цілости далеке ще від ідеалу: Чуперчук був би знаменитий у трупі напр. Авраменка, але ще за мало має даних на мистецького провідника. Із танків найбільше подобався „Гопак" у виконанні Чуперчука, що дійсно випав бездоганно, далі „Гандзя молодиця" та „Гуцулка". В „Гуцулці" добре випала теж Андрусишин Марійка, що побіч Чуперчука заслуговує на вирізнення. Інші танки занадто монотонні, за багато мають подібних кроків, за мало викінчення й оригінальности. При кінці треба підмітити недокладний стрій (гуцульський особливо), але тут не вина гуртка, а радше доставців, що на час не доставили замовлених строїв.

Княгинин-Місто має свою хату. В Княгинині-Місті посвятила читальня „Просвіти" нову власну домівку. Були хвилини, в яких здавалося, що Княгинин пропаде для нас, здавалося, що це українське передмістя стане носієм червоної зарази, але гурток людей із пп. Ясінським та Гуменюком Ярославом на чолі вперлись, виповіли боротьбу усім шкідникам і ось їх праця завершилась великим успіхом. Відтепер не будуть княгиничани дуситися в малій сальці, бо мають простору салю. Честь ї слава за це княгиницьким провідникам! Свято почалося Службою Божою, що її відправив о. Я. Савраш, який теж посвятив домівку. На програму академії зложилися: промова дир. Макогона, деклямації та виступ муж. хору „Думка". Публики зібралось дуже багато.

Б. Л.

ДОБРОМИЛЬ.

Реферат про ремісництво. Дня 10. X. ц. р. виголосив д-р Кушнір реферат про ремісництво. Присутніх було кількадесять осіб, переважно ремісників. Прелеґент оповів історію українського ремісництва княжого Львова та його змагання і представив незавидне положення українського ремісництва під теперішню пору, коли воно стоїть перед дилемою: денаціоналізація або організація. Необхідна тут організація українського ремісництва та дійсна реалізація гасла „Свій до свого" серед усього українського громадянства. Дискусія велася в напрямі організації ремісництва в Добромилі, де від кількох місяців є вже зорганізована ремісничa секція при читальні „Просвіта". Ремісництво само відчуває потребу такої організації. Рішено на першу чергу обєднати шевців у власній кооперативі.

Інавгурація навчання у Х. В. М. при Т-ві „Сільський Господар" у Добромильщині відбулася в неділю 10. жовтня. По богослуженню в монастирі оо. Василіян відбувся перегляд гуртків, відправа опікунів і прогулька до руїн замку Гербуртів. Молодь вислухала реферату агр. С. Каратницького, м-ра З. Тершаковця і п-і О. Скиби, а також popисувалася своїми вправами, піснями й танцями та заохочена й підкріплена на дусі, повернулась до своїх сіл, щоб почати першу в Добромильщині працю у Хліборобськім Вишколі Молоді.

САМБІРЩИНА.

Чергові свята обжинок і кооперації. Дня 12. вересня п. р. відбулося величаве свято обжинок і кооперації у Вацковичах. По Службі Божій відбувся зорганізований похід на площу, де відбулася святочна академія з програмою, анальогічною, як у Лютовисках, Блажові та Кульчицях. Хоч це свято заповіджено, як льокальне, то взяли в ньому теж масову участь сусідні села. Цикль цих свят Самбірщини закінчило свято обжинок і кооперації в Луці, що відбулося 19. вересня п. р. Свято було теж льокальне. На уступки пішло самбірське староство тільки що до села Бикова, з якого дівчатом позволило виступити на площі вправ. Участь сусідніх сіл була теж масова. На цім закінчилися цьогорічні свята „Сільського Господаря" і кооперації і в Самбірщині. Всіх їх було пять. Найвеличавіше випали вони в Лютовисках і Блажові, тому, що там був дозвіл відбути окружні свята. Менше величаво, хоч теж доволі здатно, випали ці свята в Кульчицях, Луці і Вацковичах, тому, що самбірське староство в тих випадках ніяк не хотіло дозволити на окружні свята. Не зважаючи на це, вони причинились до великого морального підйому наших селянських мас. Найбільше причинилась до великого успіху цих свят п-і Хомчнова зі Самбора, яка багато присвятила їм і часу і труду. Особливо цих прекрасних вправ дівчат, які всюди найбільше захоплювали учасників, навчила п. Хомчнова. Не жалувала теж труду на рівні засідання і наради в справі цих свят не тільки в Самборі, але нераз у дуже віддалених селах. За це слушно належиться їй признання і подяка від усього самбірського громадянства. Немало теж заслужилися з уладженні цих свят проф. Филипчак, як голова філії „С. Г.", директори О. С. К. та п. Куць Микола, як урядовець О. С. К. Треба зазначити, що цього роду свята відбувалися вперше п. р. в Самбірщині, тому слушно треба виправдати деякі недотягнення в організації. На черговий рік треба думати про улаштування повітового свята обжинок у самому Самборі, як це водиться по інших повітах, де такі свята відбуваються рік-річно і сильно причиняються до піднесення на дусі та скріплення національних сил цілого повіту.

Справа Народнього Дому в Самборі. Ще в 1936 р. покійний вже тепер дир. Степан Сілецький дав почин до заснування кооперативи, якої метою було би збудувати Народній Дім, що його брак так сильно відчувають усі в нашому місті. По думці ініціяторів кооператива мала вести харчівню і в такий спосіб придбати потрібні фонди. До зреалізування цієї думки не дійшло через смерть бл. п. дир. Сілецького, який властиво був душею товариства. До того багато членів Н. Р. зрезиґнувало зі своїх становищ і зневірилося в дальше істнування кооперативи, так, що голова Н. Р. проф. Мартинець скликав Надз. Заг. Збори в цілі зліквідування кооперативи. Одначе перший раз збори не відбулися через брак приписаного статутом числа присутніх членів, а на других зборах молодь і самбірські купці запротестували проти розвязання кооперативи. До того ці збори рішили поширити статут у тому напрямі, що кооператива вестиме торговлю вугіллям, опаловим деревом та будівельним матеріялом. Вибрано енерґійну управу в особах п-і Хомчнової Марії, п. Івана Калужницького і д-ра Антона Сілецького. Головою Н. Р. лишився дальше проф. Мартинець. Уділ у кооперативі є 5 зол. Кооператива має вже понад 100 членів і заявлених понад 500 уділів. Уже ру-

комлено крамницю з вугіллям при церковній площі. Цей гарний почин заслуговує на безжастережну підтримку всього громадянства Самбірщини. В першій мірі всі громадяни Самбірщини, розуміючи вагу такої кооперативи, повинні стати її членами і вплатити вписове й удів. Членів у кооперативі повинно бути не сто, а тисячі, бо направду кожному, самбірчанинові повинно лице горіти зі сорому, що в нас нема досі Народнього Дому і наші культурно-освітні економічні установи мусять тинятися по чужих, солено плачених льокалях. Відчуваємо теж сильно брак відповідної салі на повітові збори, анкети чи інші імпрези, бо саля „Бесіди" рішуче за мала. Всі самбірчани повинні полагоджувати закупи вугілля й опалового дерева тільки в кооперативі „Н. Д.", бо цим причиняться до приєднання фондів на будову своєї домівки в Самборі. Особливо на зиму робім запаси опалу тільки в „Народньому Домі"!

—o—

Нові книжки й журнали.

MORZE, organ Ligi Morskiej i Kolonialnej. Zeszyt 10 Warszawa, październik 1937.

PŁOMYK, tygodnik dla dzieci i młodzieży. Nr. 4, tem I. R. 22. Warszawa.

MAŁY PŁOMYCZEK. Nr. 4. Warszawa, 23. września 1937. r.

SLOVANSKY PREHLED, sbornik pro poznavani politckeho, socialniho a kulturniho života slovanskych statu a narodu. Prama. Zari 1937. Rocnik XXIX. Cislo 7.

PRZEGLĄD SPOŁECZNY. Lwów, wrzesień 1937. R. XI Nr. IX.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Середа 13. X. год. 8. веч. Мадярська Орхестра Циганських Хлопців.

Четвер 14. X. год. 8. веч. „Легенда".

Пятниця 15. X. год. 8. веч. „Легенда".

Театр Ріжнородностей:

Середа 13. X. год. 8. веч. „Небесні закоханці".

Четвер 14. X. год. 8. веч. „Де чорт не може".

Пятниця 15. X. год. 8. веч. „Де чорт не може".

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича:

РОГАТИН:
13. X. Орленя.
14. X. Довбуш.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ЯВОРІВ:
13. X. Маруся Богуславка.
14. X. Гейша.
15. X. Воскресення.
16. X. Гимн нужди.
17. X. Ніч під Івана Купала.

СУДОВА ВИШНЯ:
18. X. Хмара.
19. X. Маруся Богуславка.

ФОТОПЛЯСТІКОН:

(пл. Марійська 5).

„Дальматія: Рагуза, Спаліто, Трстено".

КІНА.

АПОЛЬО: „Зоряна ескадра".

АТЛЯНТІК: „Плинке золото" з Іриною Дунне і Доротою Лямур.

ВАНДА: „Тайна бригада", „Любовні несподіванки".

ҐРАЖИНА: „Шлях до Ріо".

ЕВРОПА: „Пропащий овид".

КАСІНО: „Капітан Тейльор".

КОПЕРНИК: „Знахор" на осн. повісти Доленги-Мостовича.

МАРУСЕНЬКА: „Весельчак".

МЕТРО: „Помста Джона Ельмена", „Ловець пригод".

МІРАЖ: „Маєрлінг".

МУЗА: „Місячна соната".

ПАКС: „Пісня її матері" з Мертою Еґерт.

ПАЛЯС: „7-ме небо"

РІЯЛЬТО: „Бен Гур" з Рам. Новаром.

РАЙ: „Нестерпна дівчина" комедія.

СВІТ: „Ґенерал Сутер" і „Білий янгол".

СТИЛЕВЕ: „Заборонене щастя" і ревія

ТОН: „Підводний човен ч. 9".

УТІХА: „Простак" і ревія.

ХИМЕРА: „Трукса".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО

Середа, 13. жовтня 1937.

6.15—8.10 Ран. авд., 11.15 Оповідання для молодших дітей, Музика з плит. 11.40 Дебісі: Мала суїта, пл., 11.57 Сиґнал часу, 12.03 Полудн. авд., 13.45 Інф. ґазетка в українській мові, 13.55 Легка музика з пл.; у перерві в год. 14.40 Конкурс авд. ККО, 14.55 Льв. біржа, 15.00 Ольбрахтові лицарі, Музика з пл., 15.20 Біжучі вістки з міста і провінції, 15.30 Госп. вістки, 15.45 Хвилина питань для старших дітей, 16.00 Вчимся говорити, 16.15 Із творчости Желенського, камер. концерт, форт., скрипка, 16.50 Гутірка, 17.00 Легка кавалерія, 17.15 Танки ріжних народів, орх., 17.50 Хвилина бюра студій, 18.00, 18.50 Спорт, 18.10 Шубертів портрет (китиця мельодій з плит), 18.20 Театр Уяви: „Альба Реджіна" молдавська легенда на осн. Кармен Сільви, 18.55 Програма на завтра, 19.00 „Баторія" баталіст. нарис, 19.20 Нар. пісні у вик. хлоп. хору, 19.35 Позитивні вартости песимізму, 19.50 Гутірка, 20.00 Розр. концерт; у перерві в год. 20.20 Куток гумору, Лужицькі казки і приповідки, 20.45 Веч. денник, 20.55 Гутірка, 21.00 Шопенівський концерт, форт., 21.45 Чвертьгодинна поезії, 22.00 Концерт: музика до творів Шекспіра; 22.50 Ост. вістки, 23.00 Танк. музика з плит.

Четвер, 14. жовтня 1937.

6.15—8.00 Ран. авд., 11.15 Муз. поранок для гімназій (віденські клясики), 11.40 Симф. скерцо з пл., 11.57 Сиґнал часу, 12.03 Танки ріжних народів з гр. пл., 13.50 Легка музика з пл., 14.30 „Бі-Ба-Бо" легка муз. авд., 14.55 Львів. біржа, 15.00 Ольбрахтові лицарі, 15.25 Біжучі вістки, 15.30 Госп. вістки, 15.45 Гутірка музики з молоддю, 16.15 Популярні мельодії у вик. сальон. квартету, 16.50, 19.50 Гутірка, 17.00 Репортаж із заведення заг. ботаніки, 17.15 Шуманові твори на клярнет і альтівку, 17.50, 18.00, 18.50 Спорт, 18.10 На новій життєвій стежці, 18.20 Осіння ревія у вик. хору всел. школи, 18.30, 18.35 Програма на завтра, 18.35 Для сільської молоді, 18.40 Листи та програми, 19.00 Театр Уяви: „Гість" Ст. Баліцького, 19.30 Пісні у вик. Ст. Печори, бас, 20.00 Веселі моряки, розр. концерт, 20.45 Веч. денник, 21.00 Симф. концерт із Парижа присв. творчости Шимановського, орх., Бандровська-Турська; у перерві „З мого варстату" літер. нарис, 22.50 Останні вістки, 23.00 Із спікерового альбума.

Середа, 13. жовтня 1937.

БЕРЛІН 14.15, 15.00 Розр. музика, 17.00 Солісти, 19.10 Романтичне попурі, 21.00 Концерт орх., форт., БУДАПЕШТ 12.05, 21.20 Циг. музика, 18.15 Віол., 22.10 Форт., ВІДЕНЬ 15.15 Для дітей, 17.30 Бітнерові твори, солісти, 19.35, 20.00, 21.00 Симф. концерт, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00, 16.00 Муз. всячина, 22.30 Соната д-дур Нардініа, МІЛЯНО 19.00, 19.50, 20.30, 20.40 Музика, 21.00, 22.00 „Алькасіно е Ніколета" муз. казка Барбієрія, ПРАГА 14.00 Твори Фінке, солісти, 18.05 Пфальферові пісні, РАДІО ПАРІ 19.00 Гумор, 21.30, 22.00, 23.00 „Ле Комт д'Орі" оп. Россінія, РИМ 21.00 „Дантон" ком. Форцано, 22.15 Розр. концерт.

Четвер, 14. жовтня 1937.

БЕРЛІН 17.00 Орх., концерт, 20.10, 21.00 Вечір танку, БІЛГОРОД 20.40 Пісні, БУДАПЕШТ 17.00 Циг. музика, 19.30 20.00, 21.00, 22.00 „Сімоне Боканеґра" оп. Вердія. ВІДЕНЬ 15.15 Для дітей, 17.20 Спів, 18.25, 19.00, 20.00, 21.00, 22.00 „Палестріна" муз. леґенда Пфіцнера, 15.15 Нар. пісні, 16.00 Концерт, 18.00 Улюблені пісні у вик. катедр. хору, КОШИЦІ 13.30, 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 Вок. концерт, 20.40 Розр. музика, 21.00 Розр. вечір, ПРАГА 15.30 Орх. концерт, 20.55, 21.00 Чеська оп. музика, РАДІО ПАРІ 20.03, 20.30 Пісні, 20.15 Форт., 21.30, 22.00 Камер. музика, 22.45, 23.00 „Ля петіт де Тріянон" оп. Векерліна, РИМ 17.15 Розр. концерт, 21.00, 22.00 Симф. концерт.

БІРЖА.

Львів, 9. жовтня 1937.

Гроші.

Купно-продажа: Бельґи бельґ. 89·53, 89·10, Доляри американські 5.29·50, 5.27·00, доляри канад. 5.29·50—5.27·00. Фльорени гол. 293·72—292·00, Франки фр. 17·81—17·31, Франки швайцарські 122.20—121·40, Фунти анґл. 26·32—26·16, Гульдени данц. 100·20—99·80, Корони ч. 17·90—17·00, Кор. дан. 117·49—116·65 Кор. норв. 132·23—131·25, Корони шв. 135·73—134·75, Ліри, італ. 23·00—22·40, Марки фінлянд. 11·64—11·20, Марки нім. 123·00 — 119·00, Шилінги австр. 98·00—97·00, Тель Авів 26·20—25·90, Марки нім. срібні 132·00 — 127·00

Акції.

4 і пів проц. внутр. 55·50, 55·75, 55·50, 4 поз. інв. 1 ем непот., 2 ем. 69·00, серія 83·00, 5 залізн. 59·00, 4 прем. дол. 38·75, консол. 59·50, 59·75, 59·00, далі ост. др.

Папери.

Банк Польський 107·50 Цукор 36·00 Вугіль 24·75, 24·00, Лільпоп 52·50, Моджеїв 10·00, Островець 25·50, Габербуш 45·00,

ОПОВІСТКИ.

Загальні Збори Т-ва „Український Народний Дім в Коломиї" відбудуться у вівторок 2. листопада 1937 в год. 10 в салі Народнього Дому. Порядок Зборів: 1. Відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів. 2. Звіт уступаючої Управи: а) секретаря, б) касієра, в) кустоса Музею, ґ) бібліотекаря, д) господаря. 3. Звіт контрольної комісії і уділення абсолюторії. 4. Вибір нової Управи. 5. Інтерпеляції і внесення. Поминальне Богослуження за померлих членів Т-ва відбудеться того самого дня в год. 9. — В Коломиї 8. жовтня 1937. — За Управу: Юліян Ковалів, секретар. 1848

На політ. вязнів зложили в нашій Адміністрації зол. 5.— Дівчата з Вацкович.

Микола Матвіїв, Вільки Мазовецькі зложив зол. 5.— на Інвалідів і зол. 5.— на Рідну Школу. 1—1

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . зол. 0,35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках . зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці . зол. 0.50

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . . зол. 0.10
шукаючі праці . . . . зол. 0.05
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . зол. 480.—
Остання сторінка 1/2 . . . . . зол. 250.—
Остання сторінка 1/4 . . . . . зол. 130.—
Остання сторінка 1/8 . . . . . зол. 70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10

зомлено крамницю з вугіллям при церковній площі. Цей гарний почин заслуговує на беззастережну піддержку всього громадянства Самбірщини. В першій мірі всі громадяни Самбірщини, розуміючи вагу такої кооперативи, повинні стати її членами і вплатити вписове й удїл. Членів у кооперативі повинно бути не сто, а тисячі, бо направду кожному, самбірянинові повинно днше горіти зі сорому, що в нас нема досі Народнього Дому і наші культурно-освітні економічні установи мусять тинятися по чужих, солено плачених льокалях. Відчуваємо теж сильно брак відповідної салі на повітові збори, анкети чи інші імпрези, бо саля „Бесіди" рішуче за мала. Всі самбіряни повинні полагоджувати закупи вугілля й опалового дерева тільки в кооперативі „Н. Д.", бо цим причиниться до призбирання фондів на будову своєї домівки в Самборі. Особливо на зиму робім запаси опалу тільки в „Народньому Домі"!

—o—

Нові книжки й журнали.

MORZE, organ Ligi Morskiej i Kolonialnej. Zeszyt 10 Warszawa, październik 1937.

PŁOMYK, tygodnik dla dzieci i młodzieży. Nr. 4, tom I. R. 22. Warszawa.

MAŁY PŁOMYCZEK. Nr. 4. Warszawa, 25. września 1937. r.

SLOVANSKY PREHLED, sbornik pro poznavani politického, socialního a kulturního života slovanských státu a narodu. Prama. Zarí 1937. Rocnik XXIX. Cislo 7.

PRZEGLĄD SPOŁECZNY. Lwów, wrzesień 1937. R. XI Nr. IX.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відвовідає.

Театри.

Великий Театр:

Середа 13. X. год. 8. веч. Мадярська Орхестра Циганських Хлопців.

Четвер 14. X. год. 8. веч. „Легенда".

Пятниця 15. X. год. 8. веч. „Легенда".

Театр Ріжнородностей:

Середа 13. X. год. 8. веч. „Небесні заводільники".

Четвер 14. X. год. 8. веч. „Де чорт не може".

Пятниця 15. X. год. 8. веч. „Де чорт не може".

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича:

РОГАТИН:
13. X. Ордена.
14. X. Довбуш.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ЯВОРІВ:
13. X. Маруся Богуславка
14. X. Гейша.
15. X. Воскресення.
16. X. Гимн нужди.
17. X. Ніч під Івана Купала.

СУДОВА ВИШНЯ:
18. X. Хмара.
19. X. Маруся Богуславка.

ФОТОПЛЯСТІКОН:

(пл. Марійська 5).

„Дальматія: Рагуза, Спалято, Трстено".

КІНА.

АПОЛЬО: „Зоряна ескадра".

АТЛЯНТІК: „Пливке золото" з Іриною Дунне і Доротою Лямур.

ВАНДА: „Тайна бригада", „Любовні несподіванки".

ҐРАЖИНА: „Шлях до Ріо".

ЕВРОПА: „Пропащий овид".

КАСІНО: „Капітан Тейльор".

КОПЕРНИК: „Знахор" на осн. повісти Доленги-Мостовича.

МАРУСЕНЬКА: „Весельчак".

МЕТРО: „Пімста Джона Ельмена", „Ловець пригод".

МІРАЖ: „Макрлінг".

МУЗА: „Місячна coната".

ПАКС: „Пісня її матері" з Мертою Еґерт

ПАЛЯС: „7-ме небо"

РІЯЛЬТО: „Бен Гур" з Рам. Новаром.

РАЙ: „Нестерпна дівчина" комедія.

СВІТ: „Ґенерал Сутер" і „Білий жигол".

СТИЛЕВЕ: „Заборонене щастя" і ревія

ТОН: „Підводний човен ч. 9".

УТІХА: „Простак" і ревія

ХИМЕРА: „Трухса".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 13. жовтня 1937.

6.15—8.10 Ран. авд., 11.15 Оповідання для молодших дітей. Музика з плит. 11.40 Дебісі: Мала суіта, пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. авд., 13.45 Інф. газетка в українській мові, 13.55 Легка музика з пл.; у перерві в год. 14.40 Конкурс авд. ККО, 14.55 Льв. біржа, 15.00 Ольбрахтові лицарі, Музика з пл., 15.20 Біжучі вістки з міста і провінції, 15.30 Госп. вістки, 15.45 Хвилина питань для старших дітей, 16.00 Вчимся говорити, 16.15 Із творчости Желенського, камер. концерт, форт., скрипка, 16.50 Гутірка, 17.00 Легка кавалерія, 17.15 Танки ріжних народів, орх., 17.50 Хвилина бюра студій, 18.00, 18.50 Спорт, 18.10 Шубертів портрет (китиця мельодій з плит), 18.20 Театр Уяви: „Альба Реджіна" молдавська легенда на осн. Кармен Сільви, 18.55 Програма на завтра, 19.00 „Батерія" баталіст. нарис, 19.20 Нар. пісні у вик. хлоп. хору, 19.35 Позитивні вартости песимізму, 19.50 Гутірка, 20.00 Розр. концерт; у перерві в год. 20.20 Куток гумору, Лужицькі казки і приповідки, 20.45 Веч. денник, 20.55 Гутірка, 21.00 Шопенівський концерт, форт., 21.45 Чвертьгодинна поезії, 22.00 Концерт: музика до творів Шекспіра; 22.50 Ост. вістки, 23.00 Танц. музика з плит.

Четвер, 14. жовтня 1937.

6.15—8.00 Ран. авд., 11.15 Муз. поранок для гімназій (віденські клясики), 11.40 Симф. скерца з пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Танки ріжних народів з гр. пл., 13.50 Легка музика з пл., 14.30 „Бі-Ба-Бо" легка муз. авд., 14.55 Львів. біржа, 15.00 Ольбрахтові лицарі, 15.25 Біжучі вістки, 15.30 Госп. вістки, 15.45 Гутірка музики з молоддю, 16.15 Популярні мельодії у вик. сальон. квартету, 16.50, 19.50 Гутірка, 17.00 Репортаж із заведення заг. ботаніки, 17.15 Шуманові твори на клярнет і альтівку, 17.50, 18.00, 18.50 Спорт, 18.10 На новій життєвій стежці, 18.20 Осінна ревія у вик. хору всел. школи, 18.30, 18.35 Програма на завтра, 18.35 Для сільської молоді, 18.40 Листи та програми, 19.00 Театр Уяви: „Гість" Ст. Валіцького, 19.30 Пісні у вик. Ст. Печори, бас, 20.00 Веселі моряки, розр. концерт, 20.45 Веч. денник, 21.00 Симф. концерт із Парижа присв. творчости Шимановського, орх., Бандровська-Турська; у перерві „З мого варстату" літер. нарис, 22.50 Останні вістки, 23.00 Із спікерового альбума.

Середа, 13. жовтня 1937.

БЕРЛІН 14.15, 15.00 Розр. музика, 17.00 Солісти, 19.10 Романтичне попурі, 21.00 Концерт орх., форт., БУДАПЕШТ 12.05, 21.20 Циг. музика, 18.15 Віол., 22.10 Форт., ВІДЕНЬ 15.15 Для дітей, 17.20 Бітнерові твори, солісти, 19.35, 20.00, 21.00 Симф. концерт, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00, 16.00 Муз. всячина, 22.30 Соната д-дур Нардінія, МІЛЯНО 19.00, 19.50, 20.30, 20.40 Музика, 21.00, 22.00 „Альвасіно е Ніколета" муз. казка Барбієрія, ПРАГА 14.00 Твори Фібіха, солісти, 18.05 Пфайферові пісні, РАДІО ПАРІ 19.00 Гумор, 21.30, 22.00, 23.00 „Ле Комт д'Орі" оп. Россінія, РИМ 21.00 „Дантон" ком. Форцена, 22.15 Розр. концерт.

Четвер, 14. жовтня 1937.

БЕРЛІН 17.00 Орх. концерт, 20.10, 21.00 Вечір танку, БІЛГОРОД 20.40 Пісні, БУДАПЕШТ 17.00 Циг. музика, 19.30 20.00, 21.00, 22.00 „Сімоне Боканегра" оп. Вердія, ВІДЕНЬ 15.15 Для дітей, 17.20 Спів, 18.25, 19.00, 20.00, 21.00, 22.00 „Палестріна" муз. легенда Пфіцнера, 15.15 Нар. пісні, 16.00 Концерт, 18.00 Улюблені пісні у вик. катедр. хору, КОШИЦІ 13.30, 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 Вок. концерт, 20.40 Розр. музика, 21.00 Розр. вечір, ПРАГА 15.30 Орх. концерт, 20.55, 21.00 Чеська оп. музика, РАДІО ПАРІ 20.03, 20.30 Пісні, 20.15 Форт., 21.30, 22.00 Камер. музика, 22.45, 23.00 „Ля летіс де Тріянон" оп. Векерліна, РИМ 17.15 Розр. концерт, 21.00, 22.00 Симф. концерт.

БІРЖА.

Львів, 9. жовтня 1937.

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·53, 89·10, Доляри американські 5.29·50, 5.27·00, доляри канад. 5.29·50—5.27·00. Фльорени гол. 293·72—292·00, Франки фр. 17·81—17·31, Франки швайцарські 122.20—121·40, Фунти англ. 26·32—26·16, Гульдени данц. 100·20—99·80, Корони ч. 17·90—17·00, Кор. дан. 117·49—116·65, Кор. норв. 132·23—131·25, Корони шв. 135·73—134·75, Ліри італ. 23·00—22·40, Марки фінлянд. 11·64—11·20, Марки нім. 125·00 — 119·00, Шилінги австр. 98·00—97·00, Тель Авів 26·20—25·90, Марки нім. срібні 132·00 — 127·00

Акції.

4 і пів проц. внутр. 55·50, 55·75, 55·50, 4 поз. інв. 1 ем ненот., 2 ем. 59·00, серія 63·00, 5 залізн. 59·00, 4 прем. дол. 38·75, консол. 59·50, 59·75, 59·00, дві ост. др.

Папери.

Банк Польський 107·50 Цукор 36·00 Вугіль 24·75, 14·00, Ліпьпоп 52·50, Модржеїв 10·00, Островець 25·50, Габербуш 45·50,

ОПОВІСТКИ.

Загальні Збори Т-ва „Український Народний Дім в Коломиї" відбудуться у вівторок 2. листопада 1937 в год. 10 в салі Народнього Дому. Порядок Зборів: 1. Відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів. 2. Звіт уступаючої Управи: а) секретаря, б) касієра, в) кустоса Музею, г) бібліотекаря, д) господаря. 3. Звіт контрольної комісії і уділення абсолюторії. 4. Вибір нової Управи. 5. Інтерпеляції і внесення. Поминальне Богослуження за померлих членів Т-ва відбудеться того самого дня в год. 9. — В Коломиї 3. жовтня 1937. — За Управу: Юліян Ковалів, секретар. 1843

На політ. вязнів зложили в нашій Адміністрації зол. 5.— Дівчата з Вишкович.

Микола Матвіїв, Вільки Мазовецькі зложив зол. 5.— на Інвалідів і зол. 5.— на Рідну Школу. 1—1

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0,35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках	зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.50

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	зол. 0.10
шукаючі праці	зол. 0.05

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1	зол. 480.—
Остання сторінка 1/2	зол. 250.—
Остання сторінка 1/4	зол. 130.—
Остання сторінка 1/8	зол. 70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.